

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'.

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρροῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενωναγείου 14.

25 Ἰουνίου 1889.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΟΠΛΑ ΑΝΕΥ ΚΡΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΚΑΠΝΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἡ ἐν γένει ἐξ ἰδίας δράσεως καὶ ἀντιλήψεως ἀπόφασις τοῦ ἀρχηγοῦ εὐκολύνει οὐσιασδέστατα τὴν διεύθυνσιν τῆς μάχης, διότι ὁ ἀρχηγὸς δύναται νὰ βλέπῃ καὶ ἐποπτεύῃ ἔστω καὶ ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν, τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῆς θέσεως καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν ἐχθρικῶν πυροβολαρχιῶν, πρὸς δὲ τὴν πορείαν τῆς συμπλοκῆς τοῦ πεζικοῦ, ἧτοι τὴν πρὸς τὰ πρόσω ἢ τὰ ὀπίσω κινήσιν αὐτοῦ.

Ἡ εὐκολία αὕτη ἐξακρανίζεται, καθ' ὅσον ἡ πυρίτις τῶν φυσιγγίων καίει ἄνευ κρότου καὶ καπνοῦ.

Συνέπεια τούτου εἶνε ὅτι ὁ διευθύνων τὴν μάχην ἐξαρτᾶται πολλῶ μᾶλλον ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ἄλλοι εἶδον καὶ ἐξηρένησαν, ἧτοι ἐξ ἀγγελιῶν τῶν περιπολιῶν καὶ στρατευμάτων, ὅπως καὶ ἐκ τῶν ἐκθέσεων ἀξιωματικῶν, τῶν τεταγμένων νὰ πληροφορῶσι περὶ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῆς πορείας τῶν συμβαινόντων. Τὸ μειονέκτημα τούτου καὶ περ μᾶλλον ἐπαισθητὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς συμπλοκῆς, οὐχ ἦττον μένει τὸ αὐτὸ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς. Ἡ ἀναγνώρισις, διαρκούσης τῆς μάχης, καὶ ἡ πληροφορία περὶ τῆς στάσεως αὐτῆς εἰς τὰ κέρατα ὡς καὶ εἰς μακρὰν πρὸς τὰ πρόσω ἀγωνιζόμενα στρατεύματα, πρέπει νὰ γείνη πολὺ ζωηρότερα ἔτι ἐν τῷ μέλλοντι. Δὲν δύναται τις νὰ βασίζηται ἐπὶ ἀγγελιῶν τῶν στρατευμάτων. Τὸ ἀνώτατον ἀρχηγεῖον δεόν νὰ ἐκπροσωπῆται εἰς τὰς διαφοροὺς πτέρυγας καὶ τμήματα τοῦ ἀγῶνος δι' ἰδίων ἀξιωματικῶν, στελλόντων ἐκθέσεις καὶ νὰ διατελῇ συνεχῶς πληροφορημένον δι' αὐτῶν περὶ τῆς ἐκτυλίξεως τῶν συμβαινόντων. Τοῦτο ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν ἐπιέργουσαν αὐξήσει τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀνωτέρων ἐπιτελείων.

Μέχρι τούδε ὁ θόρυβος ἀπὸ μακρὰν ἤδη προέδιδε τὴν στάσιν τῆς μάχης εἰς τὰ διάφορα τμήματα, ἢ δ' αἰφνιδίαι αὐξήσεις τῆς βροντῆς τῶν

τηλεβόλων καὶ τοῦ κροταλισματος τοῦ τουφεκισμοῦ ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐμφάνεισις ἐχθρικῶν ἐπικουριῶν ἢ ὡς πραγματικὴ ἀφίξις τῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπεσταλμένων ἐφεδρειῶν. Ἡ παῦσις τοῦ τουφεκισμοῦ ὑπεδείκνυεν ὅτι ἡ συμπλοκὴ εἶχε διακοπῆ ἢ ὅτι ἀποτέλεσμα τι εἶχε λάβῃ χώραν.

Ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ τουφεκισμοῦ καὶ ἐνίοτε τῆς τοῦ κρότου τῶν τηλεβόλων ἠδύνατό τις νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα περὶ κινήσεως πρὸς τὰ πρόσω. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐκ τῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προσεγγίσεως τοῦ τουφεκισμοῦ ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τῶν ἀγωνιζομένων εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ σημεῖον.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται θὰ ἐκλείψωσι λοιπὸν ἐν τῷ μέλλοντι ἢ θὰ ὑπάρχωσιν εἰς πολὺ ἀσθενέστερον βαθμὸν. Διὰ τούτου αὐξάνεται ἡ δυσχέρεια τοῦ ἀρχηγείου ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ἐφεδρείας, τὴν ἐγκαίρον προφύλαξιν καταστροφῶν, τὴν ἐγκαίρον ἐκμετάλλευσιν κατορθωμάτων καὶ τὴν ἐγκαίρον μετάβασιν πρὸς καταδίωξιν ἢ διακοπὴν τῆς συμπλοκῆς.

Ὅταν τὸ στόμα τῶν τηλεβόλων δὲν ὀμιλῇ πλέον, μεγαλοφώνως καὶ εἶνε ἄλλαν ἐκ φύσεως, καὶ ὅταν ὁ λεπτός καπνός, ὅστις ἀναθρώσκει ἐξ αὐτοῦ μεθ' ἐκάστην βολήν, μακρόθεν δὲν εἶνε πλέον βρατός, τότε ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ ἢ δὲν δύναται διόλου νὰ διακρίνῃ ἂν ἐχθρικοί τινες πυροβολαρχίαι ἀπεστομώθησαν ἢ ἂν νέαι πυροβολαρχίαι ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν, καὶ τοῦ τούτου ἔγεινε. Τοῦτο δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ τῆς χρήσεως ἀρίστων τηλεσκοπιῶν, ἀλλ' ἴσως οὐχὶ ἐγκαίρως.

Ἐν συντόμῳ, ὅπως τὸ στρατεύμα ἐν τῷ ἀγῶνι, οὕτω καὶ τὸ ἀρχηγεῖον, εἶνε ἐκθεσιμὸν εἰς ἀπρόοπτα τὰ ὁποῖα ἕως τώρα εἶχον ὀλιγώτερον ἀνάγκην νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει, τοῦτο δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀφωνίας τῶν ἐχθρικῶν καὶ τῶν ἰδίων ὄπλων καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν γραμμῶν ἐκείνων τοῦ καπνοῦ τῆς πυρίτιδος, αἰτινες ἦσαν πρότερον χαρᾶκτηριστικαὶ μέχρι τοῦδε διὰ τὴν μάχην. Αἱ περιστάσεις αὗται δύνανται νὰ γίνωνται ἔτι μᾶλλον ἐπαισθηταὶ διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῶν βολιδοφόρων σφαιρῶν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῆς εὐστοχίας αὐτοῦ καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐπα-

ναληπτικού όπλου μικρᾶς ὀκλήσ. Εἶδομεν καὶ εἰς τὰς μάχας τοῦ 1870 — 1871 ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος (5, 10, 15 λεπτῶν τῆς ὥρας) στρατεύματα κατεστράφησαν ἀπροσδοκῆτως καθ' ὄλοκληρίαν δι' αἰφνιδίου φοβεροῦ πυροβολισμοῦ ἢ ὅτι κατεπυροβολήθησαν μέχρις ἀνικανότητος πρὸς περαιτέρω ἐνέργειαν. Οὕτω συνέβη π. χ. εἰς τὴν γερμανικὴν ταξιαρχίαν τοῦ ἄκρου τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ μάχῃ παρὰ τὸ Mars la Tour τῆ 16 Αὐγούστου, εἴτα δὲ εἰς τοὺς ἀκροβολιστὰς τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς καὶ εἰς τμήματά τινα τοῦ IX σώματος στρατοῦ παρὰ τὸ Amanvillers καὶ τοῦ VII σώματος παρὰ τὴν Γραβελόττην τῆ 18 Αὐγούστου ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Saint Privat.

Εἰς τοιαύτας ἀπροόπτους καταστροφὰς τὰ στρατεύματα καὶ οἱ ὁδηγοὶ των πρέπει νὰ ὦσιν ἐτι μᾶλλον προπαρασκευασμένοι ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ διεύθυνσις τῶν μαχῶν καὶ ἡ διοικήσις τῶν στρατευμάτων ἐγένοντο βεβαίως πολὺ δυσχερέστεραι σήμερον.

Μετὰ νικηφόρον μάχην ὁ καταδιώκων κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δραστηρίας καταδιώξεως, πρέπει νὰ ἐκφοβίξη διηνεκῶς τὰς χρηζούσας ἀναπαύσεως φάλαγγας τοῦ ἐν ἡττῇ ὑποχωροῦντος ἀντιπάλου, ὅταν οὗτος θέλῃ νὰ σταματήσει καὶ ν' ἀναπαυθῆ. Πρὸς τοῦτο καταλληλότερον εἶνε ἡ συνεχῆς ἐπανάληψις τοῦ πυρὸς προχωροῦντων τῶν τηλεβόλων.

Ἐκτὸς τῶν ἀπωλειῶν, ἃς ἐπιφέρει διηνεκῶς εἰς τὸν ἐχθρὸν, πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἐνεργήσῃ ἠθικῶς, ἀναγγέλλων τῷ καταδιωκόμενῳ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν διὰ τοῦ χαλκοῦ στόματος τοῦ τηλεβόλου, ὅτι ὁ ἐχθρὸς τὸν ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας καὶ ὅτι δὲν ἐπαυσεν ἀκόμη ἐπιβάλλων αὐτῷ τὸν νόμον του. Διὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς μακροθεν ἀκουομένης βροντῆς τοῦ τηλεβόλου ὁ καταδιώκων χάνει τὸ εἰρημένον τοῦτο ἠθικὸν μέσον ἐπιδράσεως.

Ἄπ' ἐναντίας δὲ τὸ πεζικὸν καὶ πυροβολικὸν τῶν ὑποχωρουσῶν ὀπισθοπορευῶν ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα, ὅτι αἱ πρὸς πυροβολισμὸν τῶν καταδιωκόντων στρατευμάτων ληφθεῖσαι θέσεις τοῦ πυροβολικοῦ των εἰσὶ δυσδιακριτώτεραι.

Ἴν' ἀποκτήσωμεν συγκεκριμένους ἰδέας περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἄνευ καπνοῦ καὶ ἀσθενῶς κροτούσης πυρίτιδος ἐπὶ τῆς πορείας τῶν μαχῶν καὶ τῶν ἐτέρων στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει γεγονότα τινα τῆς ἱστορίας τοῦ πολέμου καὶ τοιαῦτα μάλιστα, καθ' ἃ τὸ ἀπλῶς ἀκούειν μεμακρυσμένον κρότον τηλεβόλου, ἢ ἡ αὐξήσις καὶ ἡ ἐλάττωσις, ὡς καὶ ἡ προχώρησις καὶ ὀπισθοχώρησις αὐτοῦ παρήγαγον τὰς σπουδαιότερας ἀποφάσεις. Ὑπενθυμίζω ἐνταῦθα μόνον τὴν μάχην τοῦ Würth τῆς 6 Αὐγούστου 1870. Ὡς γνωστὸν

ὁ σκοπὸς τοῦ ἀρχηγίου τῆς τρίτης Γερμανικῆς στρατιᾶς δὲν ἦτο νὰ προσβάλλῃ τὴν 6 Αὐγούστου τοὺς Γάλλους, μεθ' ὧν τὴν πέμπτην εἶχον ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν κατὰ μῆκος τοῦ ῥυακος Sauer. Ἡθελε τὸν ἀντίον τὴν 6 Αὐγούστου, νὰ ἀναπτύχθῃ ἐντελῶς ὁ στρατὸς καὶ νὰ συγκεντρωθῆ πρὸς τὰ πρόσω εἰς τὸ νέον μέτωπον καὶ τὴν 7 Αὐγούστου νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν ἀπέναντι συγκεντρωμένων Γάλλων. Ἐπειδὴ ὅμως, δὲν ἦτο ἀδύνατον οἱ Γάλλοι νὰ προχώρουν οἱ ἴδιοι παρὰ τὸ Würth, τὸ δεύτερον βαυαρικὸν σῶμα, ὅπερ ἴστατο ἐπὶ σημείου ἰσοψύχους δεξιᾶ τοῦ V πρωσικοῦ Σώματος, εἶχε διαταχθῆ, ἅμα ἀκούσῃ τὴν 6 Αὐγούστου τὴν βροντὴν τοῦ τηλεβόλου ἐκ τοῦ Würth, νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ ἐχθροῦ. Ὅτε λοιπὸν τὴν πρωΐαν τῆς 6 Αὐγούστου ἠκούσθη πράγματι παρὰ τοῖς Βαυαροῖς αἱ βροντὴ τοῦ τηλεβόλου ἐκ τοῦ Würth, ὄλοκληρον τὸ δεύτερον βαυαρικὸν σῶμα ἐκλήθη εἰς τὰ ὄπλα καὶ ἐξεκίνησεν ἀμέσως μετὰ μίας Μεραρχίας ἵνα προσβάλλῃ τὸν ἐχθρὸν.

Μόνον ἀφοῦ αὕτη ἦτο περιπελεγμένη ἡδὴ πολὺ σοβαρῶς εἰς τὴν μάχην, ἢ δὲ διακοπὴ αὐτῆς ἐπρεπε ν' ἀποβῆ καὶ πολὺ δύσκολος καὶ πολλῶν ἀπωλειῶν πρόξενος, ἔγεινε δὴλον, ὅτι δυνατὸς μὲν κανονοβολισμὸς εἶχε πράγματι λάβῃ χώραν παρὰ τὸ Würth, ἀλλ' ὅτι δὲν εἶχε προέλθῃ ἐξ ἐπιθέσεως τῶν Γάλλων κατὰ τῶν γερμανικῶν θέσεων, ἀλλ' ἐκ συμπλοκῆς ἀναγνωρίσεως, συγκροτηθείσης ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς πρωτοφυλακῆς τοῦ V πρωσικοῦ Σώματος ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀρχηγίου αὐτοῦ.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ προὔθεσις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον βαυαρικὸν Σῶμα ἐπρεπε νὰ συμμεθέξῃ τῆς μάχης λόγω τῆς ἀβροντῆς τοῦ τηλεβόλου ἐκ τοῦ Würth, καὶ τῆς ὁποίας εἶχε συμμεθέξῃ πραγματικῶς, ἀπεδείχθη ἐν τῷ μεταξύ ὡς μὴ ἐπιλοῦσα, οἱ Βαυαροὶ — οἵτινες νικηταὶ εἶχον προχωρήσῃ ἡδὴ ἀρκούντως μακρὰν — διέκοψαν πάλιν τὸν ἀγῶνα ὑποστάντες θυσίας, καὶ ἕνεκα τούτου εἶχον ἀνακαλέσῃ τὰ προχωρήσαντα στρατεύματα σχεδὸν μέχρι τῶν ἀρχικῶν θέσεων των, ἃς εἶχον καταλάβῃ πρὸ τῆς προσβολῆς, ὅτε ἡ γενικὴ στάσις τῶν πραγμάτων καὶ ἔπειτα ἡ διαταγὴ τοῦ ἀρχηγίου τοῦ στρατοῦ κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν ἐκ νέου προέλασιν. Εἰς τὸ πέμπτον σῶμα πρὸ τοῦ Würth ἠκούσθη δηλαδὴ ἡ βροντὴ τῶν τηλεβόλων ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τῶν Βαυαρῶν καὶ τοῦτο τὸσφ μᾶλλον, ὅσον ἐν τῷ μεταξύ ὁ κανονοβολισμὸς παρὰ τὸ Würth εἶχε παύσῃ τῇ παρεμβάσει τοῦ ἀρχηγίου. Δὲν ἤθελον ὅμως ν' ἀφήσωσι τοὺς Βαυαροὺς, ὧν οἱ λόγοι τῆς συνάψεως τῆς συμπλοκῆς ἦσαν ἄγνωστοι, νὰ μάχωνται μεμονωμένοι! Διὸ τὸ V Σῶμα ἀνέλαθεν ἐκ νέου τὴν μάχην παρὰ τὸ Würth καὶ τὴν

φορὰν ταύτην μεθ' ὄλων τῶν δυνάμεων καὶ κατὰ τρόπον ἐπιθετικόν. Τὰ συμβάντα ταῦτα ἐδῶκαν τὴν ἀφορμὴν, ἵνα τὸ ἀρχηγεῖον τῆς III Στρατιᾶς διατάξῃ περὶ τὴν μεσημβρίαν τὴν ἐπιθεσιν κατὰ τῶν Γάλλων καθ' ὄλην τὴν γραμμὴν καὶ μετὰ πάντων τῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ.

Ὡς γνωστὸν, καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα στρατιὰ ἐμάχοντο τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρὰ τὸ Spichern. Τὰ ἄκρα αὐτῶν ἐφθασαν τὴν 6 Αὐγούστου εἰς τὸν ποταμὸν Saar, τὴν ἐβδόμην ἐμελλε νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ συγκέντρωσις τῶν φαλάγγων πρὸς τὰ ἐμπρόσθια στρατεύματα, τὴν δὲ ὀγδόην μόνον ἡ διάβασις τοῦ Saar καὶ ἡ ἐνδεχομένη προσβολὴ κατὰ τῶν ὀπισθεν τοῦ ποταμοῦ τοῦτο ἱσταμένων Γάλλων.

Ἡ μία τῶν ἐμπροσθίων πρωσικῶν Μεραρχιῶν ὅμως, ἀφοῦ διέβη τὰς γαφύρας τοῦ ποταμοῦ παρέρρηθη εἰς τολμηρὰν ἐπιθεσιν κατὰ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἐχθρικῶν στρατευμάτων. Αἱ πρὸς τὰ ὀπίσω σταλείσαι ἀγγελίαι περὶ τῆς αὐτοτελοῦς ταύτης ἐπιχειρήσεως, τῆς προλαμβανούσης οὐχὶ ἀκινδύνως τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου ἀρχηγοῦ, πρὸ πάντων δὲ καὶ ἡ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἠκούσα βροντὴ τοῦ τηλεβόλου παρεκίνησαν τμήματά τινα τῶν πρωσικῶν φαλάγγων, εὑρισκομένων ἐν μέρει πολὺ ὀπίσω, νὰ σπεύσωσι διὰ διαφόρων ὁδῶν πρὸς τὸ πεδὸν τῆς μάχης.

Ὁ γαλλικὸς στρατὸς τοῦ Ρήνου, ἀφοῦ ἠτήθη παρὰ τὸ Spichern ὑπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Saar πρὸς τὸ παρὰ τὸν Μοσέλλαν Μέτς, καὶ ἐστρατοπέδευσε τὴν 12 καὶ 13 Αὐγούστου ἐγγύς, πρὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μετώπου τῆς ὠχυρωμένης ταύτης πόλεως. Ἡ πρώτη στρατιὰ τῶν Γερμανῶν τὸν ἠκολούθησεν ἐκεῖσε κατ' εὐθείαν. Τὰ δύο μᾶλλον ἐμπρόσθια Σώματα τῶν Γερμανῶν ἐκ μίας ταξιαρχίας ἕκαστον ἦλθον εἰς στενὴν συνάφειαν μετὰ τὰς προφυλακὰς τοῦ ἐχθροῦ πρὸ τοῦ Μέτς. Ὅτε τὴν 14 Αὐγούστου αἱ γερμανικαὶ προφυλακαὶ παρετήρησαν κινήσεις τινας τοῦ ἐχθροῦ, ἐξ ὧν ἠδύναντο νὰ συναγάγωσιν ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Ρήνου ἐσκόπευε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Μοσέλλα, οἱ δύο διοικηταὶ τῶν ταξιαρχιῶν ἐνόμισαν ἀναγκαῖον ἕνεκα στρατηγικῶν λόγων νὰ ἐπιπέσωσι πᾶρκατα κατὰ τῶν Γάλλων μεθ' ὄλων τῶν διαθέσιμων εὑρισκομένων στρατευμάτων των, ὅπως ἀναγκάσωσιν αὐτοὺς νὰ στρέψωσι πάλιν μέτωπον. Τοῦτο συνέβη καὶ ἐπέτυχε. Τοιοῦτοτρόπως συνεκροτήθη ἡ μάχη τοῦ Κολομβε-Νουίλλυ.

Οἱ προειρημένοι διοικηταὶ τῶν πρωτοπορειῶν οἱ τόσον ἀποφασιστικῶς καὶ αὐτοβούλως ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν Γάλλων ἠδύναντο νὰ ἐνεργήσωσι τόσον τολμηρῶς, διότι ἐστηρίζοντο οὐχὶ μόνον εἰς τὰς πρὸς τὰ ὀπίσω σταλείσας ἀγγε-

λίαις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βροντὴν τῶν τηλεβόλων, ἣτις ἤθελε προσκαλέσῃ εἰς ἐπικουρίαν ἐκ τῶν καταυλισμῶν καὶ ἐπισταθμῶν τὰς κυρίας δυνάμεις τῶν Σωμάτων, καὶ δὲν ἐπλανῶντο, καθ' ὅτι ὁ κρότος τῶν πυροβόλων ἐδῶκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ μιλίᾳ τινα πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μέτς ἀπομακρυσμένον ἀνωτάτον Στραταρχεῖον τοῦ Βασιλέως Γουλιέλμου εἰς Horny νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ ἀποφασιστικοῦ ἀγῶνος, ὅστις συνήθη μετὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς λοιπὸν ἰδιαζούσης καὶ ἄνευ δυνατοῦ κλονισμοῦ τοῦ ἀέρος κατακκομένης πυρίτιδος δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ βροντὴ τοῦ τηλεβόλου ἐν τῷ μέλλοντι. ἐπιχειρηματικοὶ στρατηγοί, οἵτινες παρασύρονται ἢ δρίζονται εἰς τοιαύτας αὐτοτελεῖς ἐπιχειρήσεις, ὅπως εἶνε αἱ τοῦ Spichern καὶ τοῦ Κολομβε-Νουίλλυ στεροῦνται τοῦ ταχύτερου, ἐνεργητικωτέρου καὶ δραστικωτέρου μέσου πρὸς ἀγγελίαν συμπλοκῆς τινος καὶ πρὸς πρόσκλησιν τῶν ὀπισθίων ἢ γειτνιαζόντων στρατευμάτων, ἵνα συμμετεξωσιν αὐτῆς.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν: «Ἐὰν ἄνευ ἐγκρίσεως τῶν προϊσταμένων μου προσβάλλω τώρα, ἐκμεταλλεύομενος εὐνοϊκὴν τινα εὐκαιρίαν, ἢ (ἐν τῇ ἀμύνη) ἐὰν τολμήσω ν' ἀντιστῶ ἐδῶ καὶ ἀπέναντι ὑπερτέρου δυνάμεως, δύναμαι νὰ ἤμαι βέβαιος, ὅτι ἡ βροντὴ τοῦ τηλεβόλου καὶ εἰς μικροτέρας ἀποστάσεις ὁ κρότος τοῦ τουφεκισμοῦ θὰ καλέσῃ ἀμέσως εἰς τὰ ὄπλα τὰ ὑποστηρίγματα μου καὶ θὰ τὰ παρακινήσῃ εἰς προέλασιν, πρὶν ἢ ἀκόμη φθάσωσι αἱ ἀγγελίαι μου» ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, ἐπαναλαμβάνομεν, ὅστις δύναται νὰ ἡμιλῆ τοιοῦτοτρόπως καθ' ἑαυτὸν, θὰ εἶνε φυσικῶ τῷ λόγῳ μᾶλλον ἐπιχειρηματικὸς, παρὰ ἕτερος τοῦ ὁποίου τὰ τηλεβόλα καὶ τὰ τουφεκία ἐκτελοῦσιν ἀθροῦτως καὶ σιωπηλῶς τὸ ἔργον των.

Ὅτε τὴν ἡμέραν τῆς μάχης παρὰ τῷ Ὀρλεάν τὴν 3 Δεκεμβρίου 1870 αἱ γερμανικαὶ φάλαγγες ἦσαν ἠναγκασμέναι νὰ μάχωνται εἰς διάφορα τμήματα κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ διακεκομένου καὶ δασώδους ἐδάφους, καὶ ἐπιλοῦσης τῆς νυκτός, ἡ μία φάλαγγξ δὲν ἤξευρε πόσον μακρὰν εἶχε προχωρήσῃ ἢ ἕτερα, μία ἐξ αὐτῶν συνέλαβε τὴν ἰδέαν ν' ἀναγγείλῃ τὸν τόπον, ὅπου εὑρίσκετο, διὰ τοῦ καθ' ἑμάδας πυροβολισμοῦ τῶν πυροβολαρχιῶν τῆς.

Ἐπομιμνήσκομεν ἐνταῦθα καὶ ἐπεισώδιόν τι τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1815 ἐν Βελγίῳ, ὅτε ὁ Grouchy ἀκολουθῶν πρὸς βορρᾶν παρὰ τὸ Vanre τὰς πρωσικὰς ὀπισθοπορείας καὶ ἀκούσας τὸν κανονοβολισμὸν ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ ἀντί ν' ἀλλάξῃ διεύθυνσιν καὶ νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸν κρότον τῶν πυροβόλων ἐξήκα-

λούθησε τὴν πρώτην αὐτοῦ πορείαν καὶ οὕτω ὁ μὲν αὐτοκράτωρ Ναπολέον ἐνίκηθη οὗτος δὲ ἔμεινε μεμονωμένος.

Μέχρι τοῦδε ὠμιλήσαμεν μόνον περὶ τοῦ μεγάλου πολέμου. Ἰδιαιτέρως ὅμως μεταβολῶν πρόξενος θὰ γείνη ὁ νέος ἐξοπλισμὸς διὰ τὸν μικρὸν πόλεμον. Τὸ τουφεκίον διὰ τῆς ἀνευ μεγάλου κρότου καὶ καπνοῦ πυρίτιδος εἶνε ἰδίως τὸ ὄπλον τοῦ ἐλευθέρου σκοπευτοῦ, ἐθελοντοῦ καὶ ληστοῦ. Ἀποβαίνει ὠφέλιμον διὰ τὸν προσβάλλοντα διὰ τὴν ἐξ ἐνέδρας ἐπίθεσιν κατὰ παρελαυνόντων στρατευμάτων συγκοινωνίας, συζυγαρχῶν καὶ περιπολιῶν, διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπίθεσιν κατὰ μεμονωμένων σκοπῶν καὶ ὑλοκλήρων φρουριακῶν ἀποσπασμάτων, κατὰ τῶν σταθμῶν, γεφυρῶν, σιδηροδρόμων καὶ σιδηρογῶν. Εἶνε εὐνοϊκὸν διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ στρατευμάτων ἀντικαταστάσεως καὶ σωμάτων διεσπαρμένων εἰς τὰ καταλύματα τῶν. Εἰς τὸν κατὰ τῶν συγκοινωνιῶν πόλεμον γίνεται συνήθως χρῆσις μικρῶν ἀποσπασμάτων καὶ μάλιστα οὕτως ὥστε νὰ παρουσιάζονται αἰφνιδίως, νὰ ἐνεργῶσι ταχέως καὶ νὰ ἐξαφανίζονται πάλιν ὡς τάχιστα καὶ πάλιν νὰ ἀναφαίνονται εἰς ἄλλα μέρη καὶ δι' ἄλλας ἐπιχειρήσεις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται καταδήλον, ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη εὐκολύνεται οὐσιωδῶς διὰ τῆς χρήσεως τουφεκίου, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἀθρόου καὶ ἀνευ καπνοῦ βολῆς δὲν προδίδει τὴν πρόθεσιν του.

ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ
Περίεχέ διαδοχὰς τῆς Σαξονίας Μάνιγγερ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

(Συνήχια καὶ τῆρος)

ΙΑ'.

Ἀπαίσιον ταξείδιον.—Αἰσθησις ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐκ τῆς ἀφίξεως τοῦ Παπουλάκη.—Ἡ ἀσθενεία του.—Μοιραῖος συνδυασμὸς δύο ὀνομάτων.—Μεταφορὰ καὶ κάθειρξις αὐτοῦ εἰς Ρίον.—Προφυλακτικὰ μέτρα.—Πρόδρομοι τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου.—Δίκη Φιλορθοδόξων, καὶ Παπουλακιστῶν.—Ὁ Παπουλάκης πρὸ τοῦ Κακουργιοδικείου.—Κρίσις τοῦ Αἰῶνος.—Νέα ἀμνηστία.—Αἱ κἀλαι παραμελούμεναι.—Περιορισμὸς Παπουλάκη εἰς Ἀνδρον.—Ἡ μονὴ Παναχράντου.—Τρόφιμα καὶ προσκυνηταί.—Ἡ θαυμασία φυγὴ του.—Τὰ παξιμάδια τοῦ πλοίαρχου.—Ἀγγίνους ἐξομολόγησις.—Ὁ Παπουλάκης καὶ ὁ ἐπίσκοπος.—Φόβοι τῆς κυβερνήσεως.—Τελευταῖα ἀπηχήματα τῆς Φιλορθοδοξίας.—Θάνατος τοῦ Παπουλάκη.—Ἡ εἰκὼν του καὶ ὁ Προφήτης Ἡλίας.—Ἀπόπειρα ἀνακομιδῆς.

Τὸ ἀτμόπλοιο Ὀθων φέρον τὸν Παπουλάκην κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὴν 27 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ταξείδιον τοῦ μοναχοῦ διὰ τῆς ἐχθίστης αὐτῷ καρύσεως τοῦ διαδόλου δὲν ὑπῆρξεν αἴσιον διότι εἰς Πειραιᾶ ἀφί-

κετο ἀσθενής, εἴτε νοσήσας κατὰ τὸν διάπλουν, εἴτε καταβληθείς ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν ἀναρμόστων εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν του κόπων, οὗς ὑπέστη κατὰ τὰς τελευταίας τῆς καταδιώξεώς του ἡμέρας. Ἡ φήμη τῆς ἀφίξεώς του παρήγαγε μεγίστην αἰσθησιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ πολλοὶ κατήρχοντο εἰς Πειραιᾶ, οἱ μὲν ἐξ εὐλαθείας, οἱ δὲ ἐκ περιεργείας ὅπως ἴδωσι τὸ βραχύσωμον ἐκεῖνο λευκογένειον γερόντιον μὲ τὸ χονδροειδὲς ῥάσον καὶ τὸν καλογηρικὸν σκούφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, οὗ ἕνεκα διετέλει ἀπὸ μηνῶν ἤδη ἀνάστατον τὸ Κράτος. Ἀλλ' ἡ κυβερνήσις φοβουμένη ταραχὰς καὶ ὀχλαγωγικὰς διαδηλώσεις εἶχε δώσει διαταγὰς νὰ φρουρηται ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ ἀτμόπλοιου ὅπου οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸν ἴδῃ. Ἀλλως τε ὁ ταλαίπωρος κῆρυξ ἐκεῖτο κλινῆρης, τῇ παραγγελίᾳ δὲ τῆς νομαρχίας ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν ὁ τότε νομοίατρος κ. Δ. Ὁρφανίδης καὶ ὁ ἰατρός Πετσάλης, οἵτινες ἐγνωμοδότησαν ὅτι δὲν πάσχει μὲν ἀπὸ ὀρισμένην τινὰ νόσον, ἀλλ' ὅτι πρέπει ν' ἀποβιβάσθῃ. Ἐκ τῶν ἐγγράφων δὲν ἐξάγεται ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐπέισθη ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν ἰατρῶν καὶ ἂν ἐπέτρεψε τὴν ἀποβίβασιν του ἴσως ἐπραξε τοῦτο ἐκ φιλανθρωπίας ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διὰ πᾶν ὅμως ἐνδεχόμενον ἐκρίθη καλὸν νὰ μετενεχθῇ εὐθύς μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Ρίου, ὅπου ἀπεφασίσθη νὰ καθειρχθῇ, μετηνέχθη δὲ τῷ ὄντι μετὰ τοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἀχθέντος εἰς Πειραιᾶ συγκατηγορουμένου του δοκίμου Γεωργίου διὰ τῆς *Ματθί.Ιδης*, τῆς γολέττας, ἧς τὸ ἄβρον ρωμαντικὸν ὄνομα εἶμαρτο νὰ συνδεθῇ ἀρρήκτως μὲ τὸ καλογηρικὸν ὄνομα τοῦ κήρυκος!

Ἀμα τῷ κατάπλω τοῦ πλοίου εἰς Πάτρας παρέλαβον τὸν δεσμότην ὁ φρουραρχὸς καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Πάτραις Πλημμελειοδικῶν. Ἐκ Πατρῶν δὲ ἐπέμφθη ἀμέσως ὑπὸ συνοδίαν εἰς Ρίον καὶ καθειρχθῆ εἰς τὰς παλαιὰς φυλακὰς ἐντὸς ἰδιαιτέρου δωματίου φέροντος τὸν ἀπαίσιον ἀριθμὸν 13, τὴν 27 Ἰουλίου. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ ταραχῶν καὶ σκηνῶν παρομοίων πρὸς τὴν χειροτονίαν τοῦ Φλαμιάτου ἐντὸς τῶν φυλακῶν Πατρῶν, ἐκρίθη καλὸν νὰ μετενεχθῶσιν ἐκ τῶν παλαιῶν φυλακῶν Ρίου εἰς τὰς νέας τεσσαράκοντα περίπου ἐκ τῶν αὐτόθι καθειρμένων καὶ πάντες οἱ ἀσθενεῖς. Τὴν προτεραίαν δὲ τῆς φυλακίσεώς του διὰ πρωτοκόλλου συνταχθέντος ἐν Πάτραις παρὰ τοῦ Νομάρχου, τοῦ Εἰσαγγελεῖος τοῦ Φρουράρχου Ρίου ἀντισυνταγματάρχου Γονατᾶ καὶ τοῦ μοιράρχου Γενοβέλη, αὐστηρῶς ἀπηγορεύετο εἰς πάντας καὶ εἰς αὐτοὺς προσέτι τοὺς φύλακας, σκοποὺς καὶ ἀρχιφύλακας νὰ πλησιάζωσι τὸν Χριστόφορον καὶ νὰ συνομιλῶσι μετ' αὐτοῦ.

Διέμεινε ὁ Παπουλάκης καθειργμένος εἰς τὰς φυλακὰς Ρίου μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ ἐπομένου ἔτους 1853. Περὶ τῆς αὐτόθι διαμονῆς του καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ὑπάρχουσι πληροφορίαι, αἵτινες ἐν γένει ἔκτοτε σπανίζουσι ὡς πρὸς τὰ εἰς αὐτὸν ἀφορῶντα. Ἡ ἀλληλογραφία τῶν ἀρχῶν παύει καὶ ὁ τύπος οὐδεμίαν περὶ αὐτοῦ πλέον ποιεῖται μνείαν. Ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου ἤδη εἶχε στραφῆ πρὸς ἄλλα σπουδαιότερα, διότι ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1852 ἤρχισε νὰ συνταράσσεται ἡ Ἀνατολὴ διὰ τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Μαυροβουνίου καὶ ὄρατοὶ ἦσαν οἱ πρόδρομοι τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος μεγάλου Ἀνατολικοῦ πολέμου, πρὸς ὃν ἀπέβλεπε μετ' εὐεξηγήτου συγκινήσεως καὶ ἐνδιαφέροντος ὁ ἑλληνικὸς λαός.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ δικαιοσύνη εἶχεν ἐπιληφθῆ τῆς ὑποθέσεως τῶν κατηγορουμένων καὶ προβῆ εἰς τὴν προσήκουσαν ἐνέργειαν. Καὶ οἱ μὲν συντάριοι τοῦ Φλαμιάτου παρεπέμφθησαν διὰ βουλεύματος τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Πάτραις Πλημμελειοδικῶν ἐκδοθέντος κατὰ τὸν Σεπτέμβριον νὰ δικασθῶσιν ἐπὶ πλημμελήματι ἐνώπιον τοῦ Πλημμελειοδικείου Πατρῶν, ὁ δ' ἐπιεικῆς οὗτος χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεώς των ἐπαρκῶς ἀποδεικνύει ὅτι εἶχον διασκεδασθῆ ἤδη οἱ φόβοι τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα τῆς θρυλληθείσης συνωμοσίας τῶν καλογηρῶν καὶ τῶν Φιλορθοδόξων. Ὁ δὲ Παπουλάκης μετὰ τῶν ἐξαίρεθέντων ἐκ τῆς ἀμνηστίας παρεπέμφθησαν διὰ βουλεύματος τῶν ἐν Ἀθήναις Πλημμελειοδικῶν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Κακουργιοδικείου ἵνα δικασθῶσιν ὡς ὑπαίτιοι στάσεως κατὰ τῶν καθεστώτων. Ἡ δίκη αὐτῶν εἶχεν ὀρισθῆ διὰ τὴν 26 Ἰουνίου, ἀλλ' ὁ Παπουλάκης ἤχθη εἰς Πειραιᾶ, διὰ τῆς *Ματθί.Ιδης* ἐννοεῖται, τὴν 1 Ἰουνίου καὶ καθειρχθῆ εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Μενδρεσέ. Τοσαύτη ἦτο ἀκόμη ἡ περιέργεια τοῦ κοινῶ, ὥστε τὴν ἡμέραν τῆς δίκης πλήθος ἀπειρον ἐστάθμευεν εἰς τὰ πέριξ τῆς εἰρκτῆς ὅπως τὸν ἴδῃ ἐξερχόμενον καὶ τὸν παρηκολούθησε μέχρι τοῦ καταστήματος τοῦ Κακουργιοδικείου, ὅπου ἐπορεύθη πεζὸς συνοδευόμενος ὑπὸ ἰσχυρῆς δυνάμεως χωροφυλακῆς πρὸς πρόληψιν πάσης ἐνδεχομένης ὀχλαγωγίας. Ὁ Παπουλάκης ἔδειξε κατὰ τὴν δίκην του ἀταραξίαν καὶ εὐτολίμην μάλιστα. Ἀμα ἀρξαμένης τῆς διαδικασίας, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ προέδρου κατὰ τὰ εἰωθότα ἂν ἔχῃ συνήγορον, ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην συνηγόρου, διότι συνήγορον ἔχει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅστις θὰ δώσει εἰς αὐτὸν τὸ θάρρος καὶ τὴν ἰκανότητα ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του. Ἡ δίκη ὅμως δὲν προὐχώρησεν ἀλλ' ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένην σύνοδον, τῇ αἰτήσῃ τοῦ εἰσαγγελεῖος, ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς μὴ ἐμφανίσεως μαρτύρων τινῶν.

Ἡ αἴθουσα τοῦ Κακουργιοδικείου ἦτο κατάμεστος πλήθους, πολλοὶ δὲ τὸν συνώδευσαν καὶ μέχρι Πειραιῶς, ἐπιστρέφοντα ὅπως ἐπιβιβάσθῃ εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὅποιον ἐπρόκειτο νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς τὰς φυλακὰς Ρίου. Ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι αἱ ἐφημερίδες μόλις ἀξιοῦσι προσοχῆς τὸν τῶος περιβόητον μοναχὸν καὶ ἡ οὐδόλως ἡ ἐλάχιστα ἀναφέρουσι περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ περὶ τῆς δίκης του. Μόνος ὁ Αἰῶν, ὅστις καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἀνήγγειλε τὴν ἐπικειμένην ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἔγραψε μετὰ τὴν ἀναβολὴν τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Ἦτο ἀληθῶς δύσκολος δίκη τοιαύτη εἰς περιστάσεις ὡς τὰς παρούσας, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ὅτι τοιαύτη ἔσεται καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν».

Ἡ κρίσις τοῦ Αἰῶνος ἦτο ὀρθή· ὄντως καὶ ἡ δίκη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἦτο λίαν δυσχερὴς καὶ αἱ τότε περιστάσεις σφόδρα ἀκατάλληλοι διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς. Ὁ πόλεμος ἦτο ἐπὶ θύραις· ἀντήχει ἤδη εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἡ κλαγγὴ τῶν ὀπλων καὶ παρεσκευάζεν ἡ Δύσις τὰς φοβεράς στρατίας αἵτινες ἐμελλον νὰ συγκρουσθῶσι μετὰ τὰς ῥωσικὰς φάλαγγας εἰς τὰ κριμαϊκὰ πεδία· τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κατείχετο σύσσωμον ὑπὸ νευρικοῦ παροξυσμοῦ, ὑπὸ ζωνῆς ἀνησυχίας· οἱ ἐθνικοὶ πόθοι ἀνεφλογίζοντο, ἀνεπετρούντο παλαιὰ ὄνειρα καὶ αἱ φιλοπάτριδες ἐπικλήσεις τῶν ἐξημμένων ὑπεθυμίζον τὰς ἐπαγγελίας ἀρχαίων χρησμάτων. Αἱ ἐθνικαὶ συμπάθειαι ἀναφανδὸν ἐξεδηλοῦντο ἤδη ὑπὲρ τῆς μεγάλης ὁμοδόξου δυνάμεως, ἧτις κατήρχετο πάνοπλος μετὰ τὴν σημαίαν τῆς προστασίας τῶν Χριστιανῶν, οὐδ' ἀπεκρύπτετο ἡ ἐπιθυμία τῆς εἰς τὸν ἀγῶνα ἐνεργοῦ συμμετοχῆς. Ὡστε ἡ κατὰ τοιαύτας ὄρας δίκη καὶ καταδίκη ἀνθρώπων παρεκτραπέντων ἀληθῶς, ἀλλ' ἐκ πλάνης καὶ ἐν ὀνόματι τῆς προαπίσεως τῆς θρησκείας θὰ ἦτο πολλαχῶς ἀσύμφορος καὶ ἡ κυβερνήσις καθορῶσα τοῦτο σκοπῶς ἐπέδωξε τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης. Κατὰ τύπος ὠρίσθη ἡμέρα ἐκδικάσεως αὐτῆς ἡ 16 Σεπτεμβρίου, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ Βασιλικὸν Διάταγμα ἐκδοθὲν κατὰ τὸν Αὐγουστον ἐχορήγησε πλήρη ἀμνηστίαν εἰς τοὺς μετὰ τοῦ Χριστοφόρου συγκατηγορουμένους ἐπειδὴ, ὡς ἔλεγε τὸ Διάταγμα, ἔδειξαν φανερά σημεῖα μεταμελείας. Τὸν Παπουλάκην ὅμως ὡς πρωταίτιον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο ν' ἀπολύσῃ, οὐδ' ἦτο φρόνιμον ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἐλεύθερον ἵνα περιέλθῃ πάλιν τὰς ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου καὶ προκαλέσῃ νέαν ἐξαψιν πνευμάτων καὶ ταραχὰς κατὰ τοιαύτας κρίσιμους στιγμὰς. Διὸ ἡ δίκη δὲν ἔλαβε χώραν, σιωπηρῶς ἀνασταλείσης τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, ἐκρίθη ὅμως ἐπάναγκες ἀντὶ τῆς ποινικῆς καταδιώξεως νὰ ὑποστῇ πνευματικὸν περιορισμὸν καὶ τῇ ἀποφάσει τῆς

Συνόδου ἀπεστάλη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὴν ἐν Ἀνδρῶν μονὴν τῆς Παναχράντου. Ἐκτοτε ὀριστικῶς πᾶσι περὶ τοῦ Παπουλάκη μνεία εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ῥαγδαῖα ἐπέρχονται τὰ σοβαρὰ γεγονότα καὶ πᾶσα ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου συγκεντρῶται εἰς τὸ ἐκτυλισσόμενον φοβερὸν τοῦ πολέμου δράμα. Τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τῆς χώρας χαρακτηρίζει ἐπιτυχῶς μία φράσις τῆς τότε ἐκδιδόμενης *Φήμης* τοῦ ἐπιζώντος γηραιοῦ Παπαδοπούλου. Μολονότι, ἔγραψεν, ἡ βηθεῖσα ἐφημερίς, πλησιάζουσι αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, ἀκρα ἐπικρατεῖ ἀδιαφορία περὶ τῶν ὑποψηφίων καὶ ἂν δὲν σπεύσῃ ἡ κυβέρνησις νὰ προσδιορίσῃ ταχέως τὴν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν, οὐδὲ κἂν θέλουσι προσέλθει εἰς τὰς κάλπας οἱ ἐκλογεῖς. Ἀφοῦ καὶ περὶ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν προσέτι ἡδιαφόρου οἱ Ἕλληνας, φαντασθήτω ἕκαστος πόση ἦτο ἡ περὶ τῶν λοιπῶν ἀδιαφορία των!

Πλὴν ἂν τὸ μέγα καὶ πολυάσχολον δημόσιον ἐλησμόνησε τὸν Παπουλάκη, δὲν ἐλησμόνου ὅμως αὐτὸν οἱ ἀπανταχοῦ πολυάριθμοι ἀπλοῖκοι ὄπαδοί του, οἱ εἰς τὴν ἀγιότητα αὐτοῦ ἀκραδάντως πιστεύοντες. Ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις καὶ ὁ σεβασμὸς των ἐγένετο μάλιστα μείζων μετὰ τὴν καταδίωξιν καὶ τὴν φυλάκισίν του, καὶ περὶ τὴν πολιὰν κεφαλὴν του ἐβλεπον οἱ πιστοὶ τὴν φωτοβόλον στεφάνην τοῦ μάρτυρος. Διέμενε περιωρισμένους ἐντὸς τῆς μονῆς Παναχράντου οὐ μακρὰν ἀπεχούσης τῆς πόλεως Ἀνδρου ἐπὶ γραφικῆς ὄρεινῆς τοποθεσίᾳ, ὅπου εἶχε δοθῆ αὐτῷ πρὸς κατοικίαν κελλίον κείμενον εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, καὶ φωτιζόμενον παρ' ἐνὸς μόνοι κηκλιδωτοῦ παραθύρου βλέποντος πρὸς τὸ προαύλιον τῆς μονῆς. Ἐφρουρεῖτο διαρκῶς ὑφ' ἐνὸς χωροφύλακος διακείμεντος νυκθημερὸν ἐν τῇ μονῇ καὶ κλείοντος ἰδιοχειρῶς καθ' ἐσπέραν τὸ κελλίον τοῦ μοναχοῦ ἐπιτρέπετο ὅμως αὐτῷ νὰ κατέρχεται καθ' ἐκάστην ὅπως μετέχη τῶν θρησκευτικῶν ἱερουργιῶν καὶ περιφέρειται ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς μονῆς. Ἡ συνήθης τροφὴ τοῦ κοινοβίου παρείχετο καὶ εἰς αὐτόν, ἀλλ' οἱ ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ ὄπαδοί του ἐπεμπον αὐτῷ παντοία ἐκλεκτὰ τρόφιμα, ἅτινα ὁ εἰς αὐστηρὸν ἀσκητικὸν βίον συνειθισμένος μοναχὸς — ὅστις, εἰρήσθω ἐνταῦθα, ἐν παρόδῳ οὐδέποτε ἐκρεωφάγει — διένειμεν εἰς τοὺς πῦν αὐτῷ μονάζοντας ἢ εἰς τοὺς προσερχομένους ξένους. Διότι ξένοι προσήρχοντο πολλοὶ εἰς τὴν μονὴν παρεκτός τῶν ἐγγωρίων τῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς νήσου προσερχομένων κατὰ τὰς ἐορτασίμους ἰδίως ἡμέρας πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ δὲ συνέρρεον κατ' ἔτος προσκυνηταὶ πλείστοι, γυναῖκες πρὸ πάντων, εἰς Ὑδρας, ἐκ Σπετσῶν, ἐκ Κρανιδίου, ἐκ Καρύστου, ἐκ τῶν πλησιοχώρων νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς αὐτὴν τῆς Λακωνίας, ἐπιχειροῦντες ἐπιτηδεῖς

ταξείδιον ὅπως ἴδωσι τὸν ἅγιον ἄνδρα καὶ ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρά του καὶ ἐξομολογηθῶσι πρὸς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν προσκυνητῶν ἦσαν ἄποροι, καὶ ἐξήντλουν ἐνωρὶς τὰ εὐτελεῖ των ἐφόδια, συνέλεγον κατόπιν δι' ἐρένου τὸν καὶ τὸν ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια, ἀποκομίζοντες πρὸς ἀνάμνησιν τεμάχιον τοῦ βράσου τοῦ μοναχοῦ, ἢ μικρὸν σταυρὸν ξύλινον, εἰς ἐκείνων οὗς κατασκεύαζεν αὐτὸς ἰδιοχειρῶς καὶ διένειμεν εἰς τοὺς προσερχομένους ἵνα φέρωσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς ἐγκόλιον καὶ ὡς πικρὸς κακοῦ ἀλεξιστήριον. Ἡ τοιαύτη μετὰ τῶν ἐξωθεν συγκοινωνία δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένη, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον δὲ καθὼς καὶ ὁ φυλάσσων τὸν Παπουλάκην χωροφύλαξ ὁδηγίας εἶχον νὰ μὴ ἀφίνωσιν αὐτόν νὰ συνομιλῇ ἢ νὰ διδάσκῃ ἄλλ' ἢ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπαγορεύσεως δὲν ἦτο εὐχερῆς καὶ ἡ ἀνοχὴ ἦτο ὅπως δὴποτε δικαιολογημένη προκειμένου περὶ ἀνθρώπων οἵτινες ἔρχοντο μακρόθεν ὑποβαλλόμενοι εἰς ἐπίπονον πλοῦν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς των πόθου. Ὅτε ὅμως ἡ συρροὴ ἦτο μεγάλη, πρὸς ἀποφυγὴν σκανδαλοῦ ὁ Παπουλάκης ἐνεκλείετο εἰς τὸ κελλίον του· αὐτὸς ὅμως προέβαινε τότε εἰς τὸ παράθυρον, ἐδημηγόρει ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς συνηγμένους ἐν τῷ προαυλίῳ καὶ εἰς τὰς παραινήσεις τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ χωροφύλακος προτρεπόντων αὐτόν νὰ σιωπήσῃ, ἀπήντα: «Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν δένεται.»

Ἡ φήμη τῆς ἀγιότητός του παρέμενε ἀκεραία πάντοτε, καὶ ἡ περὶ τῆς θαυματουργοῦ του δυνάμεως πεποιθήσις ἀκλόνητος. Πολλὰ θαυμάσια διηγούντο οἱ ὄπαδοί του ἀναφερόμενα εἰς τὴν περίοδον τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναχράντου περιορισμοῦ του. Οὕτω μὲν τῶν ἡμερῶν ὁ μοναχὸς ἐγένετο ἄφαντος καὶ τὸ ἀφ' ἐσπέρας κλείσθη ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος ἰδιοχειρῶς κελλίον εὐρέθη κενόν. Μεγάλῃ ἐπηκολούθησε ταραχὴ καὶ πάραυτα αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως εἰδοποιηθεῖσαι περὶ τῆς ἀποδράσεώς του ἐτίθησαν εἰς κίνησιν, ὅτε τὴν τρίτην ἡμέραν εθεάθη κατερχόμενος ἀπὸ τινος λόφου καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν μονὴν. Ἐρωτηθεὶς ποῦ ἦτο, ἀπήντησεν ὅτι μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν μερικῶν προβάτων ἀσθενούντων, τὰ ὅποια ἐθεράπευσεν. Ἦσαν δὲ τ' ἀσθενῆ ταῦτα πρόβατα, κατὰ τὸ λέγειν τῶν διηγουμένων τὸ θαῦμα, οἱ κάτοικοι τοῦ δήμου Ἀρνης, ἀλθανόγλωσσοι καὶ κακὴν χείροντες φήμην ἐν τῇ νήσῳ, πρὸς οὗς ἐξέδραμεν ὁ Παπουλάκης ὅπως τοὺς συνετίθῃ διὰ τῶν διδασκῶν του, διακρήζας τὰ δεσμά του θεῖα δύναμις ὅπως ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Οἱ διὰ τοιοῦτον θαύματος κατηχηθέντες ἐπανῆλθον τῷ ὄντι εἰς τὴν εὐθείαν τρίβον τὰ ἐγκλήματα ἐπαισθητῶς ἠλαττώθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου των καὶ πολλοὶ αὐτῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἐορτὰς μετέβαινον εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου, ἀ-

ποτιόντες φόρον σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν καθοδηγήσαντα αὐτοὺς εἰς τὴν ποιμνὴν σεβασμίων κήρυκα.

Ἐτερον θαῦμα εἶνε τὸ ἐξῆς: Ὑδραῖός τις πλοίαρχος ἀπερίοριστον τρέφων σεβασμὸν πρὸς τὸν Χριστόφορον ἐπεμψεν αὐτῷ εἰκοσιπέντε ὀκάδας ἐκλεκτοῦ διπύρου. Ὁ ἡγούμενος τῆς Παναχράντου πρὸς δὲν διεβιβάσθη τὸ δῶρον ὀρεχθεὶς αὐτοῦ σατανικῇ ἐπηρείᾳ τὸ κατεκράτησεν ἀλλὰ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατελήθη ὑπὸ δεινῆς αἰφνιδίας νόσου καὶ κατέκειτο κλινῆρης ἄλλως καὶ ὡσεὶ νεκρός. Τοῦτο μαθὼν ὁ Παπουλάκης μετέβη πρὸς αὐτόν καὶ σείων τὴν κεφαλὴν:

— Διατί νὰ σὲ νικήσῃ ὁ Σατανᾶς; εἶπεν αὐτῷ κρυφίως, καὶ διατί νὰ κατακρατήσῃς τὸ ξένον πρᾶγμα;

Καὶ ἀπαγγέιλας εὐχὰς τινὰς ἐθεράπευσε τὸν ἡγούμενον ἐξεστηκότα διὰ τὴν θαυματουργὸν μαντείαν τοῦ μοναχοῦ, ὅστις κατὰ θεῖαν βεβαιῶς ἐμπνευσιν ἐγίνωσκε τὴν κρυφίαν καὶ εἰς αὐτόν μόνον γνωστὴν πράξιν του.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραπλήσια διηγεῖται τὸ περὶ τοῦ Παπουλάκη προφορικὸν συναξάριον· τοῦτο ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ γηραιὸς μοναχὸς διετήρει ἕως τέλους ἀκμαίαν τὴν ἐμφυτον ἐκείνην ἀγχίνον καὶ τὴν ἐτοιμότητα, δι' ἧν ἐγίνωσκε νὰ κατακτᾷ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἀπλουστέρων. Μοὶ διηγήθη τις ἐξ Ἀνδρου καταγόμενος ὅτι ὅτε ἦτο μερῶν μετέβη καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Παπουλάκη διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ. Ὅτε παρουσιάσθη ἐνώπιόν του, παραλαβὼν αὐτόν κατὰ μέρος ὁ μοναχὸς εἶπεν αὐτῷ κρυφίως:

— Ἐκεῖνο ὅπου ἔκαμες νὰ μὴ τὸ ξανακάμῃς πλέον!

Εἰς τοῦτο καὶ μόνον περιορίσθη ἡ ἐξομολόγησις, τὸ παιδίον δὲ, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποπέσει βεβαιῶς εἰς σφάλματα, ὠνεῖχε συνειδησιν, ἐνόμισεν ὅτι ὁ μοναχὸς ἐγίνωσκε λεπτομερῶς τὰς πράξεις του καὶ κατελήθη ὑπὸ δέους καὶ θαυμασμοῦ.

Οὐ μόνον δὲ τὴν ἀγχίνον, ἀλλὰ καὶ τὴν θρασεῖαν αὐτοῦ ἐλευθεροστομίαν διέσωζεν ἀκεραίαν ὁ Παπουλάκης. Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὸν περιορισμὸν του, κενωθείσης τῆς ἐπισκοπῆς Ἀνδρου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπισκόπου Προκοπίου ἀποθανόντος ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς ἐκραγείσης φοβερῆς κατὰ τὸ 1854 χολερικῆς ἐπιδημίας, προεχειρίσθη εἰς ἐπίσκοπον ὁ Μητροπρᾶνξ Οἰκονομίδης τέως ἱεροκῆρυξ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν καταγόμενος. Ὅτε ὁ Παπουλάκης, ὅστις ἐκ νεότητος ἐγίνωσκεν αὐτόν, τὸν συνήντησε κατὰ πρῶτον ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς τῆς Παναχράντου, ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτόν μετὰ σκανδαλώδους παρησιαστικῆς εἰπε σαρκαστικῶς μειδιῶν:

— Καὶ σύ, Μητρο, εἶγινες Δεσπότης; Καλὰ θὰ πάγῃ ἡ Ἐκκλησία!

Ὁ φύσει εὐερέθιστος ἐπίσκοπος ἐπὶ τοσοῦτον ὠργίσθη, ὥστε ἔτυψε τὸν Παπουλάκη διὰ τῆς βαρείας ποιμαντορικῆς του ῥάβδου, ἦν ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας, διὸ καὶ σφόδρα ἠλεγγξεν αὐτόν καθηγητῆς τις τοῦ Πανεπιστημίου διαμείνων τότε ἐν Ἀνδρῶν καὶ παρατυχὼν κατὰ τὴν σκηνὴν. Ἐκτοτε, ὡς λέγουσιν, ὁ περιορισμὸς τοῦ Παπουλάκη ἐγένετο αὐστηρότερος καὶ ἡ μνησιακία τοῦ ἐπισκόπου ἐπέβαλεν αὐτῷ πολλὰς στερήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ συρροὴ τῶν προσκυνητῶν ἐξηκολούθησε, φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο τοιαύτη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐξουσίας, ἧτις ἀνησυχήσασα ἐντόνους ἔδωκε διαταγὰς ν' ἀπαγορευθῇ πᾶσα μετὰ τοῦ μοναχοῦ ἐπικοινωνία. Ὅκτὼ ἔτη ἤδη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς συλλήψεώς του καὶ ἐν τούτοις ἡ κυβέρνησις ἀκόμη ἐφοβεῖτο μήπως ὁ ἀκαταπόνητος μοναχὸς προκαλέσῃ ἐκ νέου ταραχὰς εἰς τὸ Κράτος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου Ἀνδρου Μητροπρᾶνξ, οἱ φόβοι οὗτοι ἦσαν ἀβάσιμοι, ἐν ἐγγράφῳ δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου 1860 ἔλεγε τὰ ἐξῆς: «Δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν τὸ Ὑπουργεῖον ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τούτου διὰ τε τὸ καταβάλον αὐτόν βαθὺ γῆρας καὶ διότι ἡ οὐδόλως πλέον ἢ σπανιώτατα ἔρχεται τις μακρόθεν πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐρχόμενοι ποτε δὲν ἀξιοῦνται νὰ τὸν ἐπισκεφθῶσιν, ἅτε διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ ἐν τῇ μονῇ διαμείνοντος χωροφύλακος». Οὐχ ἦττον κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπάρχου Ἀνδρου, παρηγγέλη αὐστηρῶς ὁ χωροφύλαξ νὰ μὴ ἐπιτρέπη πλέον εἰς οὐδένα τὴν μετ' αὐτοῦ συνέντευξιν, συνετάχθη δὲ καὶ πρωτόκολλον περὶ τούτου μεταξὺ τοῦ ἐναμοτάρχου καὶ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου.

Τὰ αὐστηρὰ ταῦτα μέτρα ὑπηγόρευεν ἰδίως κινήσις καλογηρικὴ γινομένη ἐν Καρυστίᾳ κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν, τῇ ἀνοχῇ τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Περὶ τῆς κινήσεως ταύτης διεξήχθη ἀλληλογραφία, ὑπάρχουσα ἐν μέρει εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐξ αὐτῆς δὲ παραλαμβάνομεν τὸ ἐπόμενον ἐγγράφον τοῦ νομάρχου Εὐβοίας πρὸς τὸν Ἐπαρχον Καρυστίας, φέρον χρονολογίαν 4 Φεβρουαρίου 1860 καὶ ἐξιστοροῦν σαφῶς τὰ γινόμενα: «Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀναφορᾶς ὑμῶν, γράφει ὁ νομάρχης, σὰς προσκαλοῦμεν νὰ λάβητε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Σ. Ἐπισκόπου καὶ κοινοποιήσῃτε αὐτῷ ὅτι ἡ Νομαρχία ἐγνώρισεν ἐμπιστευτικῶς ὅτι Παπαγιάννης τις καλούμενος ἐκ τοῦ χωρίου Ὀκτωνίας τοῦ δήμου Αὐλώνας, πρότερον μὲν ἱερεὺς, νῦν δὲ ἀργῶν, κατὰ πρῶτον βαθμὸν, Ἰωακείμ δ' ἕτερος μοναχὸς Κυμαῖος, ἄνθρωπος φανατικὸς καὶ ἀνακράβητος, τρίτος

ὁ ἐκ Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους κληρικός πνευματικός ἐν Κύμῃ Ἀμβρόσιος ἱερομόναχος καὶ τέταρτος ὁ ἐφημέριος Ἀχλαδερῆς καὶ πνευματικός εἰς τὸ χωρίον Κριεζῆ ὀνόματι Γεώργιος Καγγίλης κατὰ βαθμὸν δεύτερον εἰσὶν ὄργανα ἱεροσπουδαστικῶν προλήψεων καὶ φανατισμοῦ ὑπὲρ τῶν συνεντεύξεων τοῦ Παπουλάκη ἐν Ἀνδρῶν, ἀποπλανῶσι δὲ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τὸν ἐμπιστευόμενον αὐτόθι λαὸν ἀπλοῦν εἰς τὸ πιστεῦναι καὶ ἀσπάζεσθαι πράγματα ἀτινα ἀποκρούει ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμός.

« Προσθέσατε τῷ Σ. Ἐπισκόπῳ ὅτι ἐβεβαιώθημεν ἀκόμη ὅτι ἀδείξαι αὐτοῦ ὁ μνημονευθεὶς μοναχὸς Ἰωακείμ Κυμαῖος περιέρχεται τὰ χωρία διδάσκων δημοσίᾳ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπράξεν ἐν Μεσοχωρίοις τοῦ δήμου Στύρων κατὰ τὴν 23 Αὐγούστου π.ε. ὅτι περιπλέον ὁ ἐφημέριος Ἀχλαδερῆς καὶ πνευματικός ἐν Κριεζῆ ἀποτρέπει τοὺς χριστιανούς τοῦ μαρτυρεῖν ἐνώρκους ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, πρὸς δὲ ὅτι ὁ ἐκ Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους παραπίθει τὰ κοράσια ἕνα προσφεύγωσιν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον ὅπως σώσωσι τὴν ψυχὴν τῶν ».

Καὶ αὐταὶ ἦσαν αἱ τελευταῖαι ἀπηγήσεις τῆς Φιλορθοδοξίας, αἵτινες μετ' ὀλίγον ὀλοτελῶς ἀπεσβέσθησαν. Ὁ δὲ Παπουλάκης ὀλίγον μετὰ ταῦτα χρόνον παρέδωκε τὸ πνεῦμα, ἐν βαθεῖ γῆρᾳ ἀποθανὼν τὴν νύκτα τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1861, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς μονῆς.

Ἡ φήμη του ἐπέζησε πολὺ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ μέχρι σήμερον εἰσέτι πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀγιότητα καὶ εἰς τὸ προφητικὸν χάρισμα τοῦ ἀνδρός, διατηροῦντες εὐσεβῶς περιάπτα φέροντα τεμάχιον ἐκ τοῦ ράσου του ἢ σταυρὸν ξύλινον ὑπ' ἐκείνου δωρηθέντα. Τόσος ὑπῆρχεν ὁ σεβασμὸς παρὰ πολλοῖς ὥστε ἤθελον εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ τὸν ἀνακηρύξωσιν ὡς ἅγιον, Κυνουριεῖς δὲ τινες ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντες ἀνέθηκαν εἰς ζωγράφον νὰ κατασκευάσῃ τὴν εἰκόνα του καὶ ἐπειδὴ ὁ ζωγράφος φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐδίσταζε διότι δὲν ἐγίνωσκε τὰ χαρακτηριστικά του, ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν καὶ δεικνύοντες αὐτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ προφήτου Ἡλίου, παρήγγειλαν αὐτὴν ν' ἀντιγράψῃ διότι παρόμοιος κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἦτο ὁ Παπουλάκης πρὸς τὸν προφήτην ἐκεῖνον. Ἐπίσης καὶ τινες Λάκωνες μετὰ τινὰ ἐτὴ μεταβάντες εἰς τὴν μονὴν Παναρχάντου ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν ν' ἀνασκάψωσι τὸν τάφον τοῦ Παπουλάκη ὅπως παραλάβωσι τὴν κάραν του. Ἄλλ' οἱ ἐν τῇ μονῇ προειδοποιήθητες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀπήντησαν ὅτι ἡγούσου ποῦ ἔκειτο τεθαμμένους καὶ οἱ εὐσεβεῖς Λάκωνες ἐπανῆλθον ἀπρακτοί.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΧΑΡΑΛΔΟΣ Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

ΚΕ'.

Τρεῖς ἡμέρας ἀργότερον ὁ Ῥωσικὸς στόλος κατέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χερσῶνος.

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ὁ Εὐξείνους ἀπετέλει τὸ πρὸς βορρᾶν τέρμα τῆς γνωστῆς οἰκουμένης, οὐ πέραν ἐξετείνετο ἡ μυθώδης ἐκείνη Σκυθία, ζοφερὸν τῶν Κιμμερίων ἐνδιαιτήμα.

... Ἐς πείραθ' ἔκανε βαθυθρόου ὠκεανοῦ,
ἐνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμος τε πόλις τε.
Ἦέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι οὐδὲ πότε αὐτοῦς
Ἠέλιος φαιθῶν καταδέρκεται ἀκτίνεσσι,
ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὄλοθ' ἔταται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Ἄλλὰ τὰ ἐγχειρήματα τῶν πρώτων θαλασσοπόρων, τὰ ἐνσαρκωθέντα ἐν τῇ Ἀργοναυτικῇ στρατείᾳ, ταχέως ἐπηκολούθησαν αἱ μόνιμοι ἀποικίσεις, ὧν μία καὶ ἡ Χερρόνησος ἐπὶ τῆς Ταυρικῆς, γνωστῆ ἀργότερον ὡς Χερσῶν καὶ νῦν ὡς Σεβαστούπολις. Ἡ πόλις αὕτη ταχέως ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ διετήρησε τὴν ἀστικὴν αὐτῆς ἐλευθερίαν, καθ' ὅσον τὸ λεγόμενον Θέμα Χερσῶνος διωκεῖτο ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Ἀρχόντων, ἦτοι τοῦ *Πρωτεύοντος* καὶ τῶν *πατέρων τῆς πόλεως*. συνεπεῖθ' δὲ τούτου θαυμαστικῶς ἀνεπτύχθη τὸ ἐμπόριον αὐτῆς, καίτοι ἐνωρὶς καταληφθεῖσας τῆς ὑπαίθρου χώρας ὑπὸ τῶν ἀτιθάστων Χαζάρων, οἵτινες ἕτε μὲν ἐδέχοντο, ἕτε δὲ ἀπέπτυνον τὴν κυριαρχίαν τοῦ Βασιλείως.

Παρετάθη δὲ ἡ κατάστασις αὕτη μετὰ τοῦ 833, ὅτε οἱ Χαζάρων, πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Τανάιδος οἰκούντων Πατζινακιδῶν, ἐζήτησαν διὰ πρεσβείας παρὰ τοῦ τότε ἀνάσσοντος Θεοφίλου τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου ἀνέγερσιν φρουρίου, ἐπιτηδείου πρὸς ἀναχαίτισιν τῶν ἐν λόγῳ ἐπιδρομῶν. Ὁ Βασιλεὺς ἐπέμψεν πράγματι τὸν Πετρωνᾶν Καματερὸν μετὰ τοῦ Κατεπάνω τῆς Παφλαγονίας καὶ πολλῶν χελανδίων, ἀναπλεύσας δὲ οὗτος τὸν Τανάιν ἀνήγειρε τὸ φρούριον μεθ' ὃ ἐπιστρέψας εἰς Βυζάντιον, ἐξέθηκε τῷ Ἀνακτὶ ὅτι, πρὸς ἐδραίωσιν τῆς Κυριαρχίας τοῦ Κράτους εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀπαραίτητος ἀπέβαιεν ἡ ἀποστολὴ Στρατηγοῦ ἰδίου, μὴ ἀφιεμένης τῆς διοικήσεως εἰς χεῖρας τῶν ἀσθενῶν καὶ πολλάκις ἰδιοτελῶν δημοτικῶν Ἀρχόντων. Ἡ γνώμη αὕτη κατίσχυσε, καὶ τὸ ἐν λόγῳ θέμα διωκεῖτο ἐφεξῆς ὡς πάντα τὰ λοιπά, καίτοι διατηρηθέντος κατὰ τύπον τοῦ Πρωτεύοντος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν, περὶ ἧς πραγματεύομεθα,

ὑπῆρχεν ἐπομένως ἐν Χερσῶνι στρατηγὸς τοῦ Κράτους, ὅστις ἰδὼν καταπλέοντα τὸν Ῥωσικὸν στόλον, παρεσκευάσατο τὰ πρὸς ἀμυναν· ἀλλ' ὁ Βλαδίμηρος οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιθετικὴν διάθεσιν, καὶ προσωρμίσθη μόνον παρὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ὅπως ἀναπαύσῃ τὰ πληρώματα, εἰς ὃ οὐδὲλως ἀντίστη ὁ Στρατηγός, καθ' ὃ στερούμενος ναυτικῆς δυνάμεως.

Περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης λαμπρὰ πανσέληνος ἐφώτιζε τὴν ἀμφιθεατρικῶς ὑψομένην λευκὴν πόλιν, ἐθαύμαζον δὲ τὸ μαγευτικὸν τοῦτο θέαμα ὁ Χαράλδος καὶ ὁ Ραγνάρος ἐκ τοῦ πλοίου αὐτῶν.

— Ἰδοὺ εὐδαίμων ἀληθῶς ἀποικία, παρετήρησεν ὁ Χαράλδος.

— Ὑπῆρξεν αἰετοπε σπουδαιότατον ἐμπορεῖον, καὶ πρὸ τῆς καθόδου τῶν Χαζάρων, ἔτρεπον τὴν Ἑλλάδα οἱ περὶ σιτοφόροι ἄγροι· ἀλλ' εἶδεν ἡ πόλις ἡμέρας φοβεράς καὶ ὑπέστη συμφορὰν, ἣν μετὰ φρίκης ἀφηγοῦνται οἱ σύγχρονοι χρονολογῶσι.

— Συμφορὰν, ὅποιος φύσεως;

— Γνωρίζεις ὅτι ἡ δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου, ἣτις διετήρησε τὸν θρόνον ἕνα ὄλον αἰῶνα, ἀπὸ τοῦ 611—711, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἥρωος ἐκείνου, κατέληξεν εἰς τέρμα ἀνθρωπόμορφον, ἢ μάλλον εἰς παράφρονα, Ἰουστινιανὸν Β' τὸν Ρινόμητον.

— Πόθεν τὸ ἐπίθετον τοῦτο;

— Τῆς ποικίλης αὐτοῦ κικουργίας καὶ ἀσεβοῦς ἀσπλαγγχίας ἐπέθηκε τὴν κορωνίδα διατάξας, ὡς βεβαιούσιν οἱ σύγχρονοι, τὴν ἀπόσφαξιν τοῦ τε Πατριάρχου καὶ παντὸς τοῦ δήμου τῆς πρωτεύουσας· ἀλλὰ τότε ἡ πόλις ἐξηγέρθη τέλος, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λεόντιον, καὶ ὁ τοῦ Νέρωνος μιμητής, σурθείς εἰς τὸν Ἰππόδρομον, ὑπέστη τὴν φοβερὰν ποινήν τῆς βίνοκοπίας, ἣτις ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου εἰσαχθεῖσα, ἠτίμασεν οὕτω τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἀπόγονον. Συγχρόνως δὲ κατεκάθησαν εἰς τὸν λεγόμενον Βοῦν οἱ δύο ἀγριώτεροι αὐτοῦ λειτουργοί, ὁ μέγας Λογοθέτης Θεοδόσιος καὶ ὁ Σακκελάριος Στέφανος φοβεράς διαπράξαντες δημεύσεις, βικαιοπραγίας καὶ βασάνους μεθ' ὃ ἀνευφημήθη Βασιλεὺς ὁ Λεόντιος.

— Καὶ ὁ Ρινόμητος;

— Ἐξορισθεὶς εἰς τὴν Χερσῶνα ταύτην, παρέμεινε δέκα ὄλα ἔτη σκευρῶν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀρχῆς· ἀλλ' ἠκιστα προθύμους εὔρε τῆς φιλησυχίας ἀποίκους, οἵτινες, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἐπικινδύνου ξένου, ἀπεράσισαν τὴν σύλληψιν καὶ ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλευόντα τότε Ἀψίμαρον.

— Δικαίως, τῇ ἀληθείᾳ.

— Ὁ Ρινόμητος, διαγνοὺς τὰ μελετώμενα, κατέφυγε τότε πρὸς τὸν Χαγάνον τῶν Χαζάρων,

οὐ ἐνουμφεύθη τὴν ἀδελφὴν Θεοδώραν· ἀλλ' ὁ Ἀψίμαρος ὑπόσχεται τῷ βαρβάρῳ ἐκείνῳ πλουσίαν ἀμοιβήν, εἰν παραδώσῃ, ζῶντα ἢ νεκρὸν, τὸν πολυπράχμονα μνηστῆρα, καὶ ὁ Χαγάνος ἐπιχειρεῖ πράγματι τὴν δολοφονίαν τοῦ γαμβροῦ.

— Δραματικαὶ ὄντως περιπέτειαι.

— Ὡς λέγεις, ἀλλ' ὁ Ρινόμητος δυσκόλως ἐνέπιπτεν εἰς τοιαύτας παγίδας. Ὑποπτευθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν ἐπιβουλὴν, ἀπαγγονίζει ἰδίᾳ χειρὶ τοὺς δολοφόνους, πέμπει τὴν Θεοδώραν εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ δραπετεύων ἐπὶ ἀλιάδος ἐκ Φαναγόρας, ἐνθα διέμενε, παραλαμβάνει καθ' ὅδον ἐκ Χερσῶνος πιστοὺς τινὰς ὀπαδοὺς, διαπλέει τὸν Εὐξείνους ἐν μέσῳ τρομερᾶς τρικυμίας, καὶ εἰσέρχεται τέλος εἰς τὸν Ἰστρον.

— Παράδοξον ψυχῆς σθένος.

— Παράδοξον, ἀλλὰ πρὸς τὰ χειρίστα βέπον. Φθάς εἰς Βουλγαρίαν, καταβράδιουργεῖ τὸν Ἡγεμόνα τῆς χώρας Τερβέλην, ὑπόσχεται αὐτῷ σύζυγον τὴν ἰδίαν θυγατέρα μετὰ δώρων λαμπρῶν, καὶ παρασύρει οὕτω τοὺς πρὸ καιροῦ ἡρεμοῦντας Βουλγάρους κατὰ τῆς πρωτεύουσας.

— Καὶ ὁ Ἀψίμαρος;

— Ἀπέκρουσε κατ' ἀρχᾶς μεθ' ὕβρεων τὰς περὶ παραδόσεως προτάσεις, ἀλλὰ τὴν τρίτην νύκτα ὁ Ἰουστινιανὸς παρεσθῆκε δι' ἀγωγῆς τινος εἰς τὴν πόλιν, ἀνοίγει μίαν τῶν χερσαίων πυλῶν, καὶ εἰσάγων πᾶσαν τὴν στρατιάν, καθίσταται κύριος αὐτῆς.

— Εὐγε τοῦ ἀνδραγαθήματος!

— Ἐννοεῖται ὅτι πρὸ παντὸς ἐφόνευσε τὸν τε Ἀψίμαρον καὶ τὸν ζῶντα ἔτι, καίτοι ὑπὸ τοῦ διαδόχου βίνοκοπηθέντα, Λεόντιον διέπραξε δὲ τὴν κικουργίαν πανηγυρικῶς, διότι πρῶτον μὲν ἐπόμπευσε τοὺς δύο Βασιλεῖς ἐν ἀλύσει διὰ τῆς πόλεως, καὶ εἶτα προσήγαγεν αὐτοὺς συρομένους εἰς τὸν Ἰππόδρομον, ὅπου κατεπάτησεν αὐτοὺς βοῶντος τοῦ δήμου ἀεὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπέθης, καὶ ἐπάτησας λέοντα καὶ δράκοντα· μεθ' ὃ ἐστάλησαν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Κυνηγίου, ὅπου ἀκεφαλισθησαν.

— Ἀγριότης ἀποτρόπαιος.

— Ἀπαρχὴ μόνον σειράς ὄλης ἀπαισίων τερατουργημάτων. Ὁ Πατριάρχης ἐτυφλώθη, οἱ ἐπιφανέστεροι Στρατηγοὶ ἀπηγορεύθησαν ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων, καὶ ποικιλοτρόπως βασανισθέντες, ἐφρονεύθησαν κατὰ χιλιάδας οἱ πρωτεύοντες Μεγιστάνες καὶ πολῖται.

— Καὶ ὁ δῆμος ἀγογγύστως ὑφίστατο πάντα ταῦτα;

— Ὁ δῆμος, ὡς ἡ θάλασσα, ἐκμανεῖς καταθραύει πᾶν τὸ προστυχόν, ἀλλὰ δυσχερῶς ἐγείρεται. Ἐν τούτοις ὁ Ρινόμητος, ἐκ τοῦ προχείρου μεταβαλὼν τὴν πρωτεύουσάν εἰς αἰματηρὸν τέλμα, ἐπεδόθη τέλος εἰς τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα, τὴν φοβερὰν ἐκδίκησιν κατὰ τῆς

Χερσῶνος, ἧτις ἐμελέτησε τὴν παράδοσιν αὐτοῦ. Ὄθεν συγχροτεῖ στόλον κραταίον μετὰ δεκακισμυρίων ὀπλιτῶν, καὶ πέμπει αὐτὸν εἰς τὴν Ταυρικὴν, ὑπὸ Ἡγεμόνα Στέφανον τὸν Ἀσμηκτον, ἐπιτετραμμένον τὴν κατακρούργησιν πάντων τῶν κατοίκων, οὐ μόνον τῆς Χερσῶνος, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Ἑλληνίδων πόλεων.

— Τί λέγεις, βασιλεῖς σπουδάζων;

— Φεῦ! πρόκειται περὶ γεγονότος, καὶ οὐχὶ περὶ τερατώδους μυθεύματος. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὰ κακούργα τοῦ τυράννου ὄργχνα διετήρουν ἀνθρώπινόν τι αἰσθημα, καθ' ὅσον ἐσφάγησαν μὲν διὰ βρασίων οἰκτρῶν οἱ ἐπισημότεροι τῶν κατοίκων, ἀλλὰ πολλοὶ διέφυγον, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἐφείσθησαν οἱ δῆμοι τῶν νηπίων.

— Ἀγαθὴ τύχη.

— Ὁ Ρινότμητος, μωθῶν τοῦτο, ἐγένετο ἐξ-αλλος ἐξ ὄργης, καὶ τῆ ἐπιεικούσῃ αὐτοῦ διαταγῇ, ὁ Ἀσμηκτος, περὶ λαβῶν τὰ μειράκια, ἀπέπλευσεν εἰς Βυζάντιον.

— Ὁ Νέριον μεταβάλλεται εἰς Ἡρώδη.

— Τοιαύτη βεβαίως ἦν ἡ πρόθεσις αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνσκηψάσης ἐν τῷ Εὐξείνῳ τρικυμίας δεινῶς πᾶς σχεδὸν ὁ στόλος καταστράφη, καὶ ἀπολείσθησαν ἐβδομήκοντα τρεῖς ὄλαι χιλιάδες ἐκ τῶν ἀθῶων ἐκείνων πλασμάτων.

— Ὅρθως ἔλεγες ὅτι ὀλίγα τοιαῦτα γεγονότα ἀπεμνημόνευσαν οἱ ἄνθρωποι.

— Καὶ ὅμως οὐδὲ μετὰ τὸ φοβερόν τοῦτο ἀτύχημα ἐκορέσθη τοῦ Ρινότμητου ἡ μανία· ὄθεν παρασκευάσας στόλον ἕτερον, ἐπέμπει αὐτὸν εἰς Χερσῶνα, ἵνα μὴ ἀφεθῆ ἐκεῖ ψυχὴ ζῶσα ἢ λίθος ἐπὶ λίθου.

— Τέρας ἀποτρόπαιον.

— Εὐτυχῶς τὴν φορὰν ταύτην ἡ θεὰ Πρώνοια ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν Ταυρικὴν. Οἱ Χερσωνῖται ἀπέλιπες πλέον ὄχουροῦσι τὴν πόλιν συμπράττοντος τοῦ Χαγάνου τῶν Χαζάρων καὶ αὐτοῦ τοῦ Στρατηγοῦ τοῦ θέματος Ἡλία, οὕτω δὲ κατατροποῦσι τοὺς ἐπερχομένους, καὶ προσφέρουσι τὸ στέμμα, τοῦ Ἡλία μὴ δεχθέντος, εἰς τὸν Φιλιππικόν, Μεγιστάνω διατελοῦντα παρ' αὐτοῖς ἐν ἐξορίᾳ.

— Φαντάζομαι τοῦ Ρινότμητου τὴν ὄργην.

— Μόλις μωθῶν τὰ γενόμενα, ὄρμα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἡλία, σφάζει τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, καὶ τὴν ἐσχάτην ἐπιβάλλει τῇ συζύγῳ αὐτοῦ ὕβριν, μεθ' ἧς νέον ἐπέμπει εἰς Χερσῶνα στόλον, ὅστις ὅμως ἀποτυχῶν περὶ τὴν ἐφοδον, ἐνοῦται μετὰ τῶν Χερσωνιτῶν. Πᾶσαν δὲ τὴν δύνχμιν ταύτην περὶ λαβῶν τότε ὁ Φιλιππικός, ἐπέρχεται κατὰ τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἀκωλύτως εἰς τὴν πρωτεύουσαν εἰσδύει, τοῦ Ρινότμητου φυγόντος, ἅμα ἐγνώσθη τοῦ στόλου ἡ προδοσία, πρὸς τὴν Σινώπην.

— Καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ τραγωδία;

— Ὁ Φιλιππικός ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ δραπέτου τὸν Ἡλίαν μετὰ δυνάμεις ἰκανῆς, ἀλλ' οἱ σὺν αὐτῷ παρέδωκαν ἀυθορμήτως τὸν ἀλιτήριον, καὶ ὁ Ἡλίας τότε, διψῶν ἐκδικησιν, ἐθανάτωσεν αὐτὸν ἰδία χειρὶ.

— Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός.

Πολυτίμους εἰδήσεις περὶ Χερσῶνος, Πατζινκιτῶν καὶ Ρώσων εὐρίσκει ὁ βουλόμενος εἰς τὰ δύο ἔτερα συγγράμματα τὸ «περὶ Θεμάτων», καὶ τὸ «πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ρωμανόν», ἐνθα ὁ Βορυσθένης καλεῖται ἤδη Δάναπρις, καὶ ὁ Ἰστρος Δανούβιος.

ΚΣΤ'

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἐν λόγῳ ἐσπέρας ὁ στόλος, ἀναχθεὶς τῆς Χερσῶνος, εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Βορυσθένην, ὃν ἀνέπλευσε μέχρι τῆς πρωτεύουσας τῶν μεγάλων δουκῶν, τοῦ Κιέβου. Ἡ πόλις αὕτη, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ποταμοῦ ὄχθης κειμένη, ἦν ἤδη σπουδαία καὶ διεκοσμεῖτο ὑπὸ πλήθους ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν, καθ' ὅσον οἱ νεωφώτιστοι Ρῶσοι μέγαν ἀνέπτυξαν περὶ ταῦτα ζῆλον. Ἀλλ' ἰδίως θαυμάσιος ἦν ὁ ἡμιτελής ἐτι ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐπιστέφαν τὸν λόφον, ἐφ' οὗ ἀνείρπεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοὺς ἔνδεκα περιχρύσους αὐτοῦ θόλους ἀντανακλῶν τὰς ἀκτίνας τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ὁ ναὸς οὗτος δικασιεὶς μέχρις ἡμῶν, ἀφοῦ πολλάκις ἀνεκαινίσθη, τυγχάνει τὸ σεπτότερον τῆς Ρωσίας τέμενος, καὶ περιέχει τοὺς τάφους τῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μεγάλων Δουκῶν. Ἡ δὲ πεδιάς, ἡ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου καλεῖται εἰς-εὶ «κοιλίαν τοῦ βαπτίσματος», καθ' ὅσον ὁ Βλαδίμηρος, πρὸ πολλοῦ ἄλλως τε προχειρισθεὶς ἅγιος, κατὰ τὴν ἐκ Χερσῶνος ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, ἐκεῖ ἀθρόους ἐβάπτισε τοὺς κατοίκους τῆς ἱερᾶς πόλεως μετὰ τινος, ἐνοεῖται, τοῦ κνουτο ἀρωγῆς.

Ὁ Ἰαροσλαῦος πρὸ πολλοῦ ἐκ φήμης τὸν Χαράλδον γνωρίζων, καὶ μωθῶν τὸ πρόσπρατον ἀνδραγῆθημα, ἐδέχθη αὐτὸν εἰς ἀνοικτὰς ἀγκάλας καὶ πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν πρὸς διασκέδασιν τῆς ἄκρας αὐτοῦ δυσθυμίας· ἀλλ' ὡσεὶ ἐδίωκεν εἰσέτι αὐτὸν τοῦ παρελθόντος ἡ ἀνάμνησις, προσεχῶς ἐγνώσθη ἐν Κιέβῳ ὅτι, ὀλίγον μετὰ τὴν ἀποδημίαν τοῦ ἡμετέρου ἡρώος, νέα ἐξεβράχη ἐν Βυζαντίῳ στάσις.

Αἱ σχέσεις τοῦ Μονομάχου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σκληροῦ ταχέως ἀπέβησαν τοσοῦτον σκανδαλώδεις ὥστε διεδόθη ὅτι ἐμελέτα τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν θυγατέρων τοῦ Κωνσταντίνου, ὅπως ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ ἐκείνην. Τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως ἐπιφέρῃ δεινὴν ἐν τῇ πόλει ἀναστάτῳσιν καὶ τῇ 9ῃ Μαρτίου 1014, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Αὐτοκράτωρ ἔπειπε πρὸ τοῦ ἐν τῇ Καλιχῇ νουοῦ τοῦ Σωτήρος, ἵνα

μεταβῆ εἰς τὸν ἑορτάζοντα σηκὸν τῶν τεσσαράκοντα Μαρτύρων, αἰφνης ἀκούεται φωνὴ ἐκ τοῦ πλήθους βοῶσα. — «Ἡμεῖς τὴν Σκληρικὴν Βασίλισσαν οὐ θέλομεν, οὐδὲ δι' αὐτὴν αἰμάναι ἡμῶν αἰ πορφυρογέννητοι Ζωὴ τε καὶ Θεοδώρα θανοῦνται».

Φοβερός ἐκ τούτου ἠγέρθη σάλος, καὶ τὸν ἐσχάτον διέτρεξε κίνδυνον ὁ τε βασιλεὺς καὶ μέγα τῶν πολιτῶν πλῆθος, μέχρις οὐ, προκύψασαι τέλος ἐκ τῆς Καλιχῆς αἰ Βασίλισσαι, καθησύχασαν τοὺς στασιαστας. Ἐνοεῖται ὅτι ὁ Μονομάχος ἐπέστρεψεν εἰς τ' Ἀνάκτορα, παραιτηθεὶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς, καὶ ὅπως ἐξευμνίσῃ τὸν ὄχλον, ἐχορήγησε μέγα εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ποσὸν πρὸς τέλει τῆς λειτουργίας, οὐχὶ πλέον κατὰ τὰς ἐορτάς, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἐπορίσθη δὲ τὸν πρὸς τοῦτο χρυσόν, ἀπαλλάξας τοὺς Ἰβήρας τῆς ὑποχρεώσεως, καθ' ἣν συνετήρουν πεντακισμυρίους ἄνδρας πρὸς ἀμυναν τῶν συνόρων, μέτρον, ὅπερ τάχιστα ἐπήνεγκε καρπούς ὀλεθρίου.

Ὁ Ραγνάρος, πρῶτος μωθῶν τὰς ἐν λόγῳ εἰδήσεις, ἀνεκοίνωσεν αὐτὰς τῷ Χαράλδῳ, ἀλλ' εὗρεν αὐτὸν ἀδιάφορον πλέον πρὸς τὰ ἐν Βυζαντίῳ συμβαινόντα. Ἀφίχθεις ἐν τῷ μίσῳ κόσμῳ νέου καὶ ζῶν μεταξὺ ὁμοφύλων, καταφανῶς ἐπέζητει οὗτος τὴν λήθην τοῦ παρελθόντος, εἰς ὃ πολλὰ συνέτρεχον περιστάσεις καὶ ἰδίως ἡ ἐξῆς.

Ὁ Ἰαροσλαῦος εἶχε θυγατέρα περικαλλῆ τὴν Ἑλλισῶφ ἢ Ἑλισάβετ, ἧτις ὡς εἰκός, ἅμα ἐσχέτισθη τὸν περιώνυμον Ἰάρονον, περιπαθῶς αὐτοῦ ἠγάσθη, ὁ δὲ μέγας Δούξ, διακῶς ποθῶν τὸ μετὰ τοῦ βασιλικῆς ἐκείνου γόνου συνοικέσιον, διὰ παντὸς μέσου ἐπέδιωκε τὴν συντέλειαν αὐτοῦ. Εὗρε δ' εἰς τοῦτο θερμὸν ἀρωγὸν τὸν Ραγνάρον, ὅστις ἤλπιζεν οὕτω μειώσιν τινα τοῦ ἀκοιμητοῦ ἄλγους ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς Μαρίας, καὶ ὠθεῖτο προσεῖτι ἐκ λόγων πολιτικῶν.

Γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1035 ἐβασίλευεν ἐν Νορβηγίᾳ καὶ Δανίᾳ ὁ υἱὸς τοῦ Ὀλαφου Μάγνος· ἀλλ' οὗτος τάχιστα δυσηρέστησε τὸ ὑπῆκοον, καὶ τῶν μυθῶδων ἄθλων τοῦ Χαράλδου διαθρυλληθέντων κατὰ τὰς βορείας χώρας, πολλάκις ἐκλήθη οὗτος διὰ διαφόρων μηνυμάτων πρὸς κατάληψιν τοῦ πατρῆου θρόνου. Ὁ Ραγνάρος συνίστα τότε τὴν ἀποδοχὴν τῶν προτάσεων τούτων, ἀλλ' ὁ Ἐταιριάρχης, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς Μαρίας διατελῶν, καὶ περιφανῆ κατέχων ἐν Βυζαντίῳ θέσιν, ἀπήντα διὰ σκωμμάτων.

Νῦν ὅμως ἄλλως εἶχον τὰ πράγματα, καὶ ὁ Ραγνάρος ὀρθῶς ἐσκέπτετο ὅτι νέον ἀνέμενε τὸν Χαράλδον στάδιον ἐπὶ τῆς πατρῶας γῆς καὶ βίαις ἐνεργείαις, τὸ ἀριστον τοῦτο φάρμακον τῶν ἠθικῶν τραυμάτων. Πολυτίμον δὲ ἦν τὸ ἐν λόγῳ συνοικέσιον ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην, καὶ διότι ὁ μέγας Δούξ ὑπέσχετο πᾶσαν ἀρωγὴν εἰς ἐφό-

δια καὶ ἄνδρας, καὶ διότι συγγενῆς ἐτύγχανε τοῦ Βασιλέως τῆς Σουηδίας, ὅστις, καθ' ὃ γείτων, ἀπέβαινε σύμμαχος χρησιμώτατος.

Ἄλλ' ὁ Χαράλδος, καίτοι ἀναγνωρίζων τῆς χαριτοδύτου ἡγεμονίδος τὰ θέλητρα καὶ τοῦ Ραγνάρου τὴν εὐγλωττίαν, ἠρνεῖτο ἐπιμότως πᾶσαν περὶ τούτου συζήτησιν, ἦν ἐθεώρει ὡς ὕβριν πρὸς τὴν μνήμην τῆς Μαρίας.

Οὕτω παρήλθε καιρός· ἡ ἀτυχῆς Ἑλλισῶφ διαρκῶς ἐφθινεν ὡς ἐκ τοῦ ἀνιάτου αὐτῆς πάθους, καὶ ὁ Χαράλδος ἀφ' ἐτέρου ἐτήκετο ὑπὸ τοῦ ἀπράγμονος καὶ ἀχρούου ἐκείνου βίου. Ὁ Ραγνάρος, δεξιῶς πάντων τούτων ἐπωφελοῦμενος, ἐποίησε καταφανεῖς προόδους, καὶ τέλος, ἀποσπᾶσας παρὰ τοῦ ἐταίρου σιωπηλὴν ἡμισυκίνεσιν, διενήργησε τὴν ἐκτέλεισιν μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε οὐδεὶς ἀπέμεινε καιρὸς πρὸς μετάνοιαν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐσπευσε πρὸς τὸν Ἰαροσλαῦον, ὅστις μωθῶν τὴν εἰδήσιν, ἠσπᾶσθη αὐτὸν ἐκ τῆς χαρᾶς, μεθ' ἧς ἐκ συμφώνου ἐλήφθησαν τ' ἀναγκαῖα μέτρα.

Ἡ Αὐλὴ μετέβη πρὸς τοῦτο εἰς Νοβογρόδ, τὴν ἀρχαίαν τοῦ Κράτους πρωτεύουσαν, ἐνθα ἐτελέσθη τὸ μυστήριον, καὶ ἅμα τῇ λήξει τῶν λαμπρῶν τελετῶν, ἀκτινὲς ἐπηκολούθησαν αὐτῷ, κατέλιπεν ὁ Χαράλδος μετὰ τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ συζύγου, τοῦ Ραγνάρου καὶ πολυτελοῦς θεραπείας τὴν Ρωσίαν, ὅπως κατὰ πρῶτον ἐπισκεφθῆ τῆς Σουηδίας τὸν Ἄνακτα.

Ἀπεδέχθη δὲ οὗτος προθυμώτατα τὸν νέον κηδεστήν, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τινος ἡμέρας ἐξέτισε, παρέσχεν αὐτῷ στρατὸν κραταίον, μεθ' οὗ ἐπεφάνη προσεχῶς ὁ Χαράλδος εἰς τῆς Νορβηγίας τὰ σύνορα· ἀλλ' οὐδεμία ἐπῆλθεν ἐχθροπραξία, καθ' ὅσον, ἅμα γνωσθεῖσθαι τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, αὐθορμήτως ὑπετάγησαν αἱ πρὸς ἑω ἐπαρχίαι. Ἐὰν ἐβάδιζε τότε πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, ὁ Μάγνος ἀναίμωτῶ ἀνετρέπετο, ἀλλ' ὁ ἥρωος ἡμῶν ἀπηξίωσε τὴν ἐντελῆ τοῦ ἀνεψιοῦ ἀπογύμνωσιν καὶ κατήρτισε Κράτος ἴδιον. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπεκύρωσεν ὁμοθυμῶς τὸ Τίγχι (ἡ ἔθνο-συνέλευσις), μεθ' ἧς ἀναγορευθεὶς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, κατὰ τὸ ἰσχύον ἔθος, ἐπεχείρησε τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ ἐριζγάταν, ἡ θριαμβικὴν πορείαν διὰ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους. Ὀλίγα ὅμως ἀργότερον ἔτη, τοῦ Μάγνου θανόντος, ἐγένετο κύριος πάσης τῆς Νορβηγίας μετὰ τῆς Δανίας, καὶ περιδόξως ἐκυβέρνησε τὰς χώρας ταύτας μέχρι τοῦ ἔτους 1066.

Ἐκ τῆς Ἑλλισῶφ δύο ἀπέκτησεν υἱούς, ἀλλ' ἀπώλεσε μετ' ὀλίγον τὴν τρυφεράν ἐκείνην συμβίαν, ἦν εἰλικρινῶς ἐπέβησε.

Καὶ ἤδη ὀλίγας ἀκόμη λέξεις. Τῆς Ζωῆς θανούσης κατὰ τὸ 1050, ἠκολούθησεν αὐτὴν ὁ Μονομάχος πέντε ἀργότερον ἔτη, ἀφοῦ μακρὸν

διεξήγαγεν αγώνα πρὸς τοὺς Σελτζουκίδας Τούρκους, τότε κατὰ πρῶτον ἐπιφανομένους εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς ἡμετέρας ἱστορίας. Ὅτε ἤκουσε τὰς εἰδήσεις ταύτας ὁ Χαράλδος, ἀπέμεινε ἐπὶ πολὺ σκεπτικός, καὶ ἄπαν τὸ μεμακρυσμένον ἐκείνο καὶ δραματικὸν παρελθὸν διήλθεν αὐτῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν μυστηριώδη πέπλον παραδόξου ὀνείρου· οἱ τὸν Ἄνακτα περιστοιχοῦντες εἶδον τότε μετὰ θάμβους δύο μεγάλα δάκρυα, ἴσως τὰ πρῶτα, ὑγράινοντα τὰς ἡλιοκαεῖς αὐτοῦ παρειάς.

Ἐν τούτοις ἐξηκολούθησεν ὁ χρόνος τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ ῥυθμὸν, καὶ ἄλλα ἐπῆλθον γεγονότα. Θανόντος τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου τοῦ Ἐξομολογητοῦ, ἤρπασε τὸν θρόνον ὁ Χαράλδος, υἱὸς τοῦ πανισχύρου Μεγιστάνου καὶ πενθεροῦ τοῦ βασιλέως Γοθβίνου, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ ἐξεμάνη ὁ Δουξ τῆς Νορμανδίας Γουλιέλμος, ὁ ἐπικληθεὶς Κατακτητής. Βασιλευούσης κατὰ τὴν νεότητά του Ἐδουάρδου ἐν Ἀγγλίᾳ τῆς Δανικῆς δυναστείας, ἀνετράφη οὗτος παρὰ τοῖς Νορμανδοῖς, καὶ μόλις περιεβλήθη τὸ στέμμα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χαρδικανούτου, ἐπεδείξατο μεγίστην πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν, δι' εὐφύρων γαίων προίκισας τοὺς ἀθρόως εἰς Ἀγγλίαν συρρέουσοντας, καὶ εἰς τ' ἀνώτατα τῶν ἀξιοματῶν προέβη.

Μεγάλως ὁμως ὡς ἐκ τούτου δυσηρεστήθη ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Γοθβίνος, ὃν ὁ Ἄναξ ἐξώρισε τότε, διανείμας καὶ τούτου τὰς γαίας εἰς τοὺς Νορμανδοὺς. ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου σκληρῶς μετεχειρίσθη τὴν Βασιλίαν, ἣτις, ὅπως ἀπαλλαγῆ διαφόρων ἀδικῶν καταγγελιῶν, ἐβάδισε, κατὰ τοὺς χρονογράφους, ἀλώβητος ἐπὶ τοῦ πεπρωκτωμένου αἰθῆρος ἀρότρου. Συνεπεία τῶν γεγονότων τούτων ἐμειώθη ἐν τούτοις τοῦ Βασιλέως ἡ δημοτικότης, οὗ ἡ ἐκθρόνισις ἐπανηγυρίσθη κατ' ἀρχὰς διὰ λαμπρῶν καθ' ἅπαν τὸ Κράτος τελετῶν, ὡς ἐκ τῆς παλινορθώσεως τῆς Σαξονικῆς δυναστείας· ὅθεν εὐχερῆς ἀπέβη τῷ Κομητι Γοθβίνῳ ὁ καταρτισμὸς κραταιᾶς στρατιᾶς, μεθ' ἧς ἀπέσπασε παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ γαμβροῦ τὰς προτέρας κτήσεις καὶ τοὺς Νορμανδοὺς πάντας τῆς Ἀγγλίας ἀπέβαλε.

Φυσικὸν ἐπομένως ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ καταδρομῆως τούτου ἐτύγγαγεν ἀπεχθέστατος εἰς τὸν Δουκᾶ Γουλιέλμον, ὅστις, ἐπὶ τῇ προφάσει διαθήκης τοῦ ἀτέκνου Ἐδουάρδου, καταλειπούσης τὸν θρόνον εἰς αὐτόν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀφοῦ πρῶτον, ἐπιζήτησας, ἐξησφάλισε τὴν συμμαχίαν τοῦ συγγενεοῦ Βασιλέως τῆς Νορβηγίας καὶ Δανίας, ἧτοι τοῦ ἡμετέρου Χαράλδου.

Οἱ δύο Ἄνακτες ἀπεβιάσθησαν ἐπὶ τῶν Βρετανικῶν ἀκτῶν τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1066, καὶ μετ' ὀλίγον, ἦτοι τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν πολυθρόλλητον μάχην τῆς Ἀστίγγης (Ha-

stings), ἤρανον νίκην λαμπράν. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Χαράλδος ἐφονεύθη ἐκ πληγῆς εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἡ χώρα πάσα ὑπέκυψε εἰς τὸν Γουλιέλμον, ὅστις ἴδρυσε τότε τὴν Νορμανδικὴν δυναστείαν, ἐξ ἧς ἀπέβρευσαν πάσαι αἱ μεταγενέστεραι τῶν Βρετανικῶν νήσων τύχαι.

Καὶ ὁ ἡμέτερος ἦρως; Λαμπρῶς, κατὰ τὸ σύνθημα, πρωταγωνιστήσας, ὑπῆρξε τὸ κυριώτατον τῆς μεγάλης ἐκείνης νίκης ὄργανον, παραστάτην ἔχων πάντοτε τὸν γέροντα πλέον, ἀλλ' εἰσέτι ἀκμαῖον Ῥαγνάρον. Ἡ διώξις ἀπέβη ἐναγώνιος, τῆς χώρας οὐσης ἀνωμάλου καὶ δασώδους, διὰ καὶ μόλις περὶ τὴν δειλὴν ἤρχισαν εἰς Ἀστίγγην ἐπανακάμπτοντα τὰ νικηφόρα τάγματα· ἀλλ' οὐδαμοῦ μετ' αὐτῶν ἐφαίνετο τῆς Νορβηγίας ὁ Ἄναξ.

Οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ ἐνόμισαν κατ' ἀρχὰς ὅτι, παρασυρθεὶς ἐν τῇ διώξει καὶ ὀλίγον τὴν χώραν γνωρίζων, περιεπλανήθη ἐν τῷ σκότει, διὸ καὶ διάφορα ἐπεμψαν ἀποσπάσματα πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἄπρακτα ἐπέστρεψαν μετ' ὀλίγον ταῦτα, καὶ τότε μόνον ἤρχισεν ὑποφώσκων ὁ φόβος ἀνεπιπίστου τινὸς δυστυχήματος.

Ἄμα τῆς ὑπονοίας ταύτης διαδοθείσης, ὁ Δουξ Γουλιέλμος εἰς ἄκρον ἐταράχθη, καὶ παραλαβὼν τοὺς τε Νορμανδοὺς καὶ τοὺς Νορβηγίους Μεγιστάνους μετὰ πολυαριθμὸν σώματος φέροντος λαμπάδας, ἐσπευσεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Τὸ θέαμα ἦν ἀπαίσιον, καὶ κατὰ χιλιάδας ἐκάλυπτον ἐπὶ τὸ αἵματόφυρτον ἕδαρος οἱ νεκροὶ καὶ θνήσκοντες, οἰκτρῶς ὑπὸ τὸ πελιδνὸν τῶν λαμπάδων φῶς καὶ σατανικῶς μορφάζοντες· ἀλλ' ἡ ἐρευνα ὑπῆρξε ματαιία, μέχρις οὗ εἰς τῶν τραυματιῶν ἀφηγήθη ὅτι εἶδε τὸν Χαράλδον μετ' ὀλίγων ἰππέων καταδιώκοντα ἐχθρῶν πρὸς τὸ δάσος σῶμα καὶ ὅτι δεινὴ αἴφνης ἠγέρθη βοή, ὡσεὶ ἐπιτιθεμένων κατὰ τοῦ Ἄνακτος ἐξ ἐνέδρας πολυαριθμῶν ἐχθρῶν.

Ὁ Δουξ Γουλιέλμος κατηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος, καὶ προσεχῶς ἀφίχθη πρὸ θεάματος μεγαλοπρεποῦς καὶ σπαραξικαρδίου. Τὸ πλαίσιον τῆς εἰκόνας ἀπετέλει εὐρὺς κύκλος πτωμάτων, μαρτυρῶν περὶ τῆς ἠρωϊκῆς τῶν ἀμυνομένων ἀντιστάσεως, ἀκριβῶς δ' εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου τούτου ὑπὸ τὰς ὠχρὰς καὶ ὑποτρεμούσας ἐκλάμψεις, ἐπεφάνη παραδόξον συμπλεγμα.

Ἐκτάδην ἐπὶ τῆς χλόης κατέκειτο ὁ Χαράλδος, τὴν διάχρυσον περιβεβλημένος πανοπλίαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ποικίλων τραυμάτων οἰκτρῶς κατακοπέισαν. Ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ ἰδίου στήθους ἐφαίνετο πληγὴ βαθεῖα, καὶ ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος τῆς καρδίας ἐσπινθηροβόλει φέλλιον τιμαλφές. Ὁ Γουλιέλμος κύψας ἔλαβεν αὐτό· ἦν χρυσοῦν ἐγκόλπιον, δι' ἀλύσεως ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ Ἄνακτος κρεμάμενον, καὶ διὰ σαπ-

φείρων καὶ μαργάρων πεποικιλμένον, ἐν δὲ τῷ μέσῳ διεκρίνετο εἰκὼν ἐρατεινῆς νεάνιδος, ἡμφιεσμένης στολὴν Βυζαντινὴν, καὶ φερουσης ἐπὶ τῶν μελανῶν πλοκάμων στέμμα βασιλικόν.

Ἄλλὰ τὸ συμπλεγμα ἦν διπλοῦν· παρὰ τὸν πεσόντα ἦρως ἐκάθητο ἀνὴρ λευκοπάγων, κρύπτων τὴν στολὴν στρατάρχου ὑπὸ εὐρὺν μανδύαν. Οἱ προσελθόντες εὐχερῶς ἀνεγνώρισαν αὐτόν· ἦν ὁ Ῥαγνάρος, ὅστις τὰ χεῖλη πιέζων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ Χαράλδου, ὑπνωττε βαθεῖα. Ὁ Δουξ ἐκάλεσε αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲως ἐκινήθη, καίτοι οὐδεμίαν φέρων πληγὴν. Ναί, ὑπνωττεν ὁ Ῥαγνάρος, ἀλλὰ τὸν ὑπνον τὸν ἀνέσπερον, ἀποθείς τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ πνεύνην, μετὰ διαπύρου ἀσπασμοῦ, ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς χειρὸς τοῦ Ἄνακτος, ἐν τοσοῦτον ἠγάπησεν.

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Η ΜΗΔΕΝΙΣΤΡΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Α'.

Κατὰ τὸ 187., ὀλίγα εἴη πρὸ τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου Τσάρου, εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας ἦτο καὶ ὁ πρίγκηψ Μιχαήλ....., οὗτινος τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα, λίαν ἐνδοξόν, λόγοι ἰσχυροὶ εὐπρεπειᾶς δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀναφέρωμεν ὡδε.

Μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον ὁ πρίγκηψ εἶχεν ἐπιχειρήσει ταξίδιον εἰς Παρισίους, εἶχε δὲ συναντήσει κατ' αὐτὸ εἰς τινὰ τῶν συναναστροφῶν τῆς πριγκηπίσσης Ἐλίνας τὴν ὠραίαν ἐκείνην κόρην τοῦ στρατηγοῦ δὲ - Κοντρεμόν, ἦν ὁ παρισινὸς κόσμος, ἀναγεννώμενος τότε ἐκ τῆς τέφρας του, ἐγνώριζεν ἤδη ὑπὸ τὸ ἐπωνύμιον τῆς ὠραίας Μαγδαληνῆς καὶ ἦτις ἦτο ὅσον ὠραία ὅσον καὶ πτωχή.

Παρὰ τὰ τεσσαράκοντα δὲ εἴη του καὶ παρὰ τὰ στήθερά του σχέδια νὰ μείνη ἄγαμος πρὸ τῶν ὁποίων ἀπὸ δεκαπενταετίας ἤδη προσέκρουον ὄλαι αἱ δεσποινίδες καὶ ὄλαι αἱ χῆραι τῆς ρωσικῆς ἀριστοκρατίας, ὁ πρίγκηψ Μιχαήλ ἠράσθη τῆς νέας κόρης.

— Μητέρα, ἠρώτησεν αἰφνιδίως ἐσπέραν τινὰ ἢ Μαγδαληνὴ τὴν χῆραν τοῦ ἦρωος τῆς Γραβελόττης, θὰ εὐχαριστηθῆς ἂν γείνω πριγκηπίσσα; ...

— Ὅχι ἐντελῶς, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ της, διότι σὲ ἔκαμα ἀρετὰ ὠραίαν διὰ νὰ γείνης βασίλισσα.... Ἀλλὰ βασίλισσα κατ' αὐτόν τὸν καιρόν!...

Πράγματι, δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ συνήντησα ἄλλοτε ἐν συνόλῳ τοιοῦτον τύπον ἀνθρωπίνης καλλονῆς. Νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη, θαυμασίαν, εἰς τὴν Ὁπεραν, ἐν ἐσπέρας, ἐβδομά-

δας τινὰς μετὰ τὸν γάμον της. Θὰ ἤμπορούσα νὰ στοιχηματίσω ὅτι εἰς τὰ πρὸ τῆς ὀρχήστρας καθίσματα θὰ ὑπῆρχον τοῦλάχιστον πενήκοντα ἔρασταὶ αὐτῆς, πρῶτην ἢ νῦν, διαφλεγόμενοι ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν καλλονῆν της αἰσθήματος, παρ' ἄλλοις μὲν περιοριζομένου εἰς τὰ ὄρια τῆς ἀπλῆς συμπαθείας, παρ' ἄλλοις δὲ φθάνοντος μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἀπέλιπτος πάθους. Κρίνετε δὲ βεβαίως ἐκ τούτου κατὰ πόσον θὰ ἤκουαν τὸ ἐσπέρας αὐτὸ τὴν μουσικὴν. Θὰ ἤμπορούσαν νὰ παραστήσουν αἰφνιδίως ἐνώπιόν των τὸν *Μικρὸν Δούκα* ἀντὶ τῶν *Ὀυγενότων* χωρὶς κανεὶς των νὰ τὸ πάρη εἶδῃσιν.

Ἡ ἐσπέρα αὕτη ὑπῆρξε καὶ θὰ εἴνε ἴσως ἀκόμη δι' αὐτὴν ἢ μάλλον ἀξιωμαθύνουσα ἐκ τῶν τῆς νεότητος τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐφαίνετο ὡς νὰ ἠσθάνετο τὴν ἰκανοποίησιν μουσικῆς ἐκδικήσεως ἐναντίον τοῦ φύλου μας ὑπερδὲν τῆς ἐκείνη τότε ἢ μνησικακίαν διότι μεταξύ ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν οἵτινες κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην θὰ ἠδύνατο νὰ καταστραφῶσιν ἐν ἀγαπηθῶσιν ὑπ' αὐτῆς ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνον ὥραν, κανεὶς δὲν ὑπῆρχεν ὅστις ἄλλοτε νὰ μὴ τὴν εἶχεν εὐρὴ πολὺ πτωχὴν ἢ ὥστε ν' ἀποφασίσῃ νὰ τὴν κάμη σύντροφον τῆς ζωῆς του.

Μόνη, ἐν τῷ εὐρεῖ θεωρεῖ τῆς, μετὰ τοῦ συζύγου της, ὑπερήφανος, μόλις ὑπομειδίωσα κατὰ τὸ φαινόμενον ἀλλὰ κατὰ βάθος πάλλουσα ὄλη ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ, ἐκ τῆς αἰσθήσεως τοῦ θριάμβου, ἐπεδείκνυε τὴν ὠραίαν μορφήν της λάμπουσαν ὡς ν' ἀντενάκλα τὸν θαυμασμὸν ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ ἀδάμαντες της ἀντενάκλων τὰ φῶτα. Τῇ ἀληθείᾳ ἦτο ζῶν συγκριτικόν, διότι θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ εἶπῃ πρὸς ἑαυτήν:

— Παρατηρῶ ἐδῶ εἰκοσιπέντε τοῦλάχιστον γυναικῆς αἰτινες εἶνε ὠραῖαι· ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἡ ὠραιότερα.

Τὴν ἐσπέραν αὕτην ἀκριβῶς, Ἀμερικανὸς τις, πολλὰκις ἑκατομμυριούχος ἀλλὰ ποσῶς εὐμορφος, ἠναγκάζετο ἐν τῷ θεωρεῖ τῆς νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐπομένην ὁμολογίαν:

— Δὲν θὰ ἠύχουμην νὰ ὠμοιάζα πρὸς τὴν πριγκηπίσσαν Μιχαήλ, διότι θὰ εἶχον πάρα πολλὰ. Ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ εἶχα τὰ δόντια της θὰ εἶδα τὸ μέγαρόν μου τῶν Ἡλυσίων Πεδίων καὶ ὅτι εἶνε μέσα, μαζί ἀκόμη με τὸ κιβώτιον τῶν διαμαντικῶν μου. Μὲ τέτοια δόντια δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶσαι εὐμορφος ἀρκεῖ νὰ γελᾷς ἢ νὰ χασμάσαι ἀναλόγως με τὰς περιστάσεις καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ εἶνε εἰς τοὺς πόδας σου.

— Δηλαδή εἰς τοὺς πόδας τῶν ὀδόντων σου, παρετήρησεν εὐφυῶς εἰς διπλωμάτης. Φοβοῦμαι ὁμως μήπως ἡ πριγκηπίσσα μέλλει νὰ χασμάται περισσότερον παρὰ νὰ γελᾷ εἰς τὸ ἐξῆς. Ἡ αὐτοῦ Ἐξέχουτος ὁ συζυγὸς της δὲν φαίνεται νὰ εἶνε χαρακτῆρος οὔτε πολὺ διασκεδαστικοῦ οὔτε

πολύ ευχερίστου. Πλέον ἢ ἀπαξ ἡ ὠραία Μαγδαληνή μου φαίνεται ὅτι θὰ ἐπιθυμήσῃ τὸ Παρίσι....

Β'.

Ἀληθῶς, ὄχι, ὁ πρίγκηψ δὲν ἦτο ευχερίστος, οὔτε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ γάμου του. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἔτη μάλιστα, ἦτο ἀκόμη ὀλιγώτερον — καὶ ἡ πριγκήπισσα θὰ ἠδύνατο νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τούτου.

Χάρις εἰς τὴν φιλαρέσκειαν τῆς γυναικὸς του εἶχε καταστῆ ζηλότυπος ὡς τίγρις καὶ χάρις εἰς τὴν εὐνοϊαν τοῦ Τσάρου ὑπουργὸς τῆς Ἀστυνομίας. Ὁμολογήσατε δὲ ὅτι αἱ δύο αὐταὶ ιδιότητες, ἠνωμέναι μάλιστα, δὲν εἶνε τοιαῦται ὥστε νὰ καταστήσουν τινὰ ἀξιαγάπητον.

Ἐν τούτοις, τοιοῦτοτρόπως, εἶχεν εὖρη, τὸ μέσον νὰ χρησιμοποίησῃ τὴν δημοσίαν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ιδιωτικῆς του ζηλοτυπίας. Ἀπαραλλάκτως καὶ παρ' ἡμῖν οἱ κύριοι τῶν ὑπουργείων μεταχειρίζονται πολλάκις κανένα κλητῆρα ὠπλισμένον μέχρις ὀδόντων ἢ καὶ ἀκόμη ὑψηλότερα.... διὰ νὰ ζητήσουν κανέν κάθισμα εἰς κανέν θέατρον.

Ὁ πρίγκηψ Μιχαὴλ δὲν μετεχειρίζετο κλητῆρας οὔτε στρατιώτας, μολοντί εἶχε πλῆθος εἰς τὴν διάθεσίν του. Εἶχεν εὖρη ἀπλούστερον νὰ ἐκλέξῃ πρὸς κατασκοπεϊαν τῆς γυναικὸς του, τὸν ἀμαξηλάτην ὅστις τὴν ὠδήγει ἐφ' ἀμάξης καὶ τὸν θυρωρὸν τοῦ μεγάρου των. Ἀκολουθῶν δὲ ὡς ἐφεδρείαν καὶ ἐπικουρίαν εἶχε τοὺς ὑπαλλήλους τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας.

Κατ' ἀρχάς, ὁ δυστυχῆς ὑπουργὸς διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἶχε κατορθώσῃ ν' ἀναγνώσῃ, κατὰ δωδεκάδας, ἀπειρίαν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν ἀπευθυνομένων πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἐν αἷς διάφοροι ἐξέφραζον πρὸς αὐτὴν τὰ αἰσθηματικὰ ἄτινα τοῖς ἐνέπνεεν ἐπὶ παντὸς τόνου καὶ παντὸς μέτρου — καὶ ἐνίοτε ἄνευ μέτρου. Ἀλλ' ἔπειτα τὸ πρᾶγμα περιωρίσθη, ὄχι διότι ἡ πριγκήπισσα εἶχε τυχὸν γείνη ὀλιγώτερον ἐλκυστικὴ, ἀλλὰ διότι, πιθανώτερον, οἱ ἀποστολεῖς εἶχαν ἀρχίσῃ νὰ δυσπιστοῦν. Πράγματι, περιέργως, ὅλοι ὅσοι εἶχον ἀποφασίσῃ νὰ ἐμπιστευθοῦν τοὺς πόθους των εἰς τὰ ταχυδρομεῖα ἢ τοὺς τηλεγράφους τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐβλεπαν μετὰ τινὰ χρόνον τὴν κακὴν τύχην νὰ προσκολλᾶται εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἀνεπίστους καὶ παραδόξους μορφάς. Θὰ ἔλεγέ τις, ὅπως τὸ διετύπωσεν εὐτραπέλως ἐν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος θυμάτων, ἢ ὅτι ἡ πριγκήπισσα εἶχε κακὸ μάτι ἢ ὅτι ὁ πρίγκηψ εἶχε πολὺ καλὸ....

Ἐννοεῖται καλῶς ὅτι αἱ ἀπαντήσεις τῆς πριγκήπισσης ὡς καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν ἐπιστολαὶ διήρχοντο ἀναγκαιῶς ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας καὶ ἡ Ἐξοχότης του ἠδύνατο οὕτω νὰ πεισθῇ ὅτι ἦτο σύζυγος μιᾶς λυσσαλέας φι-

λαρέσκου, ἀλλ' οὐδὲν πλέον τούτου, ἐφ' ᾧ καὶ ἠσθάνετο σχετικὴν τινὰ εὐχαρίστησιν. Διότι πάντοτε εὐχαρίστησις εἶνε ὅταν ἀκούσῃ τὴν κραυγὴν «φωτιά!» εἰς τὸ σπῆτί σου, ν' ἀνακαλύπτῃς ὅτι τὸ πρᾶγμα περιορίζεται εἰς μίαν κακῶς καθαρισθεῖσαν καπνοδόχον. Ὅσον ὅμως διὰ νὰ κάμῃ ὁ ἴδιος τὸν καπνοδοχοκαθαριστήν, ὁ δυστυχῆς πρίγκηψ δὲν εἶχε καιρὸν, διότι ἡ ζωὴ τοῦ Τσάρου τοῦ ἐδίδε τόσην ἐνασχόλησιν μὲ τοὺς μηδενιστὰς ὅσην καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς πριγκήπισσης μὲ τοὺς ἐρωτολήπτους.

Ὅθεν, ἠμπορεῖ τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς φρικαλέας ἐκπλήξεώς του, ὅταν ἡμέραν τινὰ ἀνέγνωσε τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν ἧς ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸ γράψιμον, μολοντί δὲν ἦτο ὑπογεγραμμένη ἢ διὰ τοῦ ἀρχικοῦ μόνον στοιχείου:

«Φαίνεται, ἔγραφεν ἡ Μαγδαληνὴ εἰς μυστηριώδη τινὰ ἀνταποκριτὴν, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ θ' ἀναχωρήσῃ διὰ Βαρσοβίαν ἐνωρίτερα ἀφ' ὅ,τι ἐνομιζέτο. Ἐτοιμασθῆτε λοιπὸν νὰ κινήσετε μὲ πρώτην πρόσκλησιν, διότι ποῖος εἰξεύρει ἂν θὰ ἐπανεύρωμεν τοιαύτην εὐκαιρίαν; Δὲν σὰς ἀφήκα ἐν ἀγνοίᾳ τῶν δυσκολιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Προσπαθήσατε λοιπὸν νὰ ἐπιτύχητε ἀμέσως καὶ ἄνευ ἐμποδίων. Θὰ παρουσιασθῆτε εἰς τὸ μέγαρον ὡς φίλος τῆς οικογενείας μου ταξιδεύων ἐν Ρωσίᾳ χάριν διασκέδασεως. Προτὺ ἀναχωρήσατε περᾶσατε ἀπὸ τὴν μητέρα μου διὰ νὰ τὴν ἰδῆτε. Θὰ σὰς δώσῃ καμμίαν παραγγελίαν, οἰανδήποτε, δι' ἐμέ, καὶ αὕτη θὰ σὰς χρησιμεύσῃ ἐν ἀνάγκῃ διὰ νὰ εἰσαχθῆτε παρ' ἐμοῖς».

Ὁ δυστυχῆς πρίγκηψ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ ὅταν ἐτελείωσε τὸ τρομερὸν αὐτὸ ἀνάγνωσμα. Οὕτω λοιπὸν, τὴν συνωμοσίαν αὐτὴν ἦν κατεπολέμει ἡμέραν καὶ νύκτα διὰ τοῦ σιδήρου, διὰ τῆς εἰρκτῆς καὶ διὰ τῆς ἐξορίας, αὐτὸν τὸν τερατώδη καὶ ἀνηλεῆ ἀγῶνα ὀλοκλήρου στρατιᾶς θηρίων ἐναντίον ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, τὴν ἀνεύρισεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐστίαν του, εἰς αὐτὸν τὸν οἶκόν του. Ἦτο ἡ ἴδια σύζυγός του, ἡ ὠραία Μαγδαληνὴ, ἐκαίνη ἧτις ἔλεγε πρὸς τὸν δολοφόνον: «Ἴδου ἡ ὥρα, ἐστὲ ἔτοιμος!....»

Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τις παλαιῶν εἰς τὸ ἐξῆς;... Ποία εἰμαρμένη ὠπλιζεν ἐναντίον τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ μονάρχου καὶ αὐτὴν τὴν ξένην τὴν ἰδίαν;... Ἡ γυνὴ αὕτη τὰ εἶχεν ὅλα: τὴν νεότητά, τὸ κάλλος, τὸν ὄλθον, τὸν θαυμασμόν... Καὶ ἐν τούτοις... εἶχε γίνῃ μηδενίστρια!... Τί τῆς ἔλειπε λοιπὸν;... Ποῖον πάθος τὴν ἐξώθει εἰς τὸ ἐγκλημα, καὶ αὐτὴν ἀκόμη, ἀψηφούσαν τὸν κίνδυνον τοῦ ἀχύρου τῆς στρωμνῆς τοῦ δεσμοτηρίου ἧτις θὰ κατεπλήγωνε τὸ χάρειν αὐτὸ σῶμα, τοῦ σχοινίου τῆς ἀγχόνης ὅπερ θὰ ἐθραυε τὸν ἀλαβᾶστρινον αὐτὸν λαϊμόν, τῆς χιόνος τῆς Σιβηρίας

ἧτις θὰ ἐπάγωνε τοὺς ὡς αὐτὴν λευκοὺς τοὺς πόδας;...

— Ἄ! ἐσκέφθη ὁ ταλαίπωρος, δὲν ἐνόησα πῶς νὰ τὴν κάμω εὐτυχῆ! Ἐδείχθη πολὺ ζηλότυπος. Μὲ μισεῖ, καὶ τὸ μῖσός της εὗρεν αὐτὴν τὴν ἐκδίκησιν, ἀπίστευτον καὶ ἐξοχὸν ἐν τῇ ἀπιθάνῳ φρικωδίᾳ της!...

Τί ἔπρεπεν ἐν τούτοις νὰ γείνη;... Ἐσκέφθη πρῶτον νὰ φονεύσῃ τὴν γυναῖκά του καὶ ν' αὐτοκτονήσῃ ἔπειτα ἀφίων τὸν κόσμον νὰ φαντασθῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ ἱστορίαν τινὰ μοιχείας ἀνακαλωφθεῖσης, διότι ὁ πιστὸς τοῦ Τσάρου ὑπήκοος προετίμα τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀτιμίας ἀντὶ τοῦ ἄλλου. Κατόπιν τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ τρέξῃ καὶ νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ νὰ τῷ διηγηθῇ τὰ πάντα, μεθ' ὃ νὰ ἐξαφανισθῇ διὰ παντὸς μετὰ τῆς ἐνόχου. Ἀλλὰ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος τὸν ἐσταμάτησεν. Ἐκράτει τὸ νῆμα μιᾶς συνωμοσίας. Ἐπρεπε ν' ἀνακαλύψῃ ὅλον τὸ σχέδιον αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτο ἤρκει μόνον ν' ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν ἀποστολὴν τοῦ γράμματος εἰς τὸν πρὸς ὃν ἔβαν. Ὁ δολοφόνος θὰ παρεδίδοτο μόνος. Ἦδη ὁ ὑπουργὸς κατεῖχε τὸ ὄνομά του: Νικολσον!... Κᾶποιος Ἄγγλος ἢ Ἀμερικανὸς πιθανώτατα, εἰδήμων δυναμιτιστής, ἢ ἀπλῶς κανεὶς σπουδαστὴς ρώσος ὑπὸ ψευδώνυμον.

Τὸ γράμμα ἐστάλη καὶ τὸ βράδυ ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκήπισσα παρευρίσκοντο εἰς τὴν Ὀπεραν ἐν τῷ θεωρείῳ των αὐτῶν, ὡχρὸς, τρέμων ἐκ πυρετοῦ, γηράσας κατὰ δεκαπέντε ἔτη αὐτῆ, ἐλκυστικώτερα καὶ μᾶλλον περιστοιχιζομένη ὑπὸ θαυμαστῶν ἢ ἄλλοτέ ποτε.

— Εἶσθε ἄρρωστος, Μιχαὴλ!, εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ πρὸς τὸν σύζυγόν της, μειδιῶσα ἐν τῇ ἀμάξῃ ἧτις τοὺς ὠδήγει εἰς τὸν οἶκόν των.

— Ποῦ τὸ βλέπετε;... ἀπεκρίθη ἐκεῖνος δι' ὕφους παραδόξως σκυθρωποῦ.

— Ποῦ τὸ βλέπω; Δὲν εἶσθε καθόλου ζηλότυπος ἀπόψε!...

Γ'.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα, ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἀστυνομίας εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του, χωρὶς νὰ φαίνεται δίδων σημασίαν εἰς τὸ πρᾶγμα:

— Τὴν Πέμπτην ἀναχωρεῖ ἐκ Πετρούπολεως ὁ Τσάρος...

— Ἀλήθεια!, ἐκραξεν αὕτη μόλις συγκινηθεῖσα ἐκ τῆς εἰδήσεως. Αἱ ἐφημερίδες ἀναφέρουν ἄλλην ἡμέραν.

Ἐκεῖνος δέ, ἐξαπατῶν ἐπίτηδες τὴν συνένοιον τοῦ Νικολσον, διότι εἶχε τὸ σχέδιόν του:

— Ναι, ἀλλὰ θέλουν νὰ ματαιώσουν τοὺς σκοποὺς ἐκείνων ὅσοι τυχὸν ἔχουν κακὰ σχέδια...

Ἐπειτα συνμίλησαν περὶ ἄλλων πραγμάτων, αὐτοῦ θαυμάζοντος κατὰ βάθος τὴν ψυχικὴν δύναμιν τοῦ ἀναξίου τούτου πλάσματος.

Αὐθημερόν, εὐνόητεν ὅτι ὁ δόλος τοῦ ἐπέτυχεν, διότι ἀπὸ τοῦ τηλεγραφεῖου τῷ διεβιβάσθη ἀμέσως τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα ὅπερ ἡ πριγκήπισσα ἀπέστειλεν ἐννοεῖται εἰς ποῖον:

— «Εἶνε διὰ τὴν Πέμπτην. Ἐστὲ ἀκριβῆς».

Φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἡ Πέμπτη παρῆλθε χωρὶς οὔτε ὁ Τσάρος οὔτε ὁ ὑπουργὸς του νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν πρωτεύουσιν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ κατέστη αἰφνιδίως λίαν ἀνήσυχος ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς αἰφνιδίας ταύτης μεταβολῆς.

Τὴν ἐπιοῦσαν, μετὰ μεσημβρίαν, ὑποκείμενόν τι, πλουσίως ἐνδεδυμένον, μὲ τὸ στήθος κεκοσμημένον δι' ὑπερμεγέθους παρασήμου, παρουσιάζετο εἰς τὸ μέγαρον τοῦ πρίγκηπος Μιχαὴλ.

— Τί ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος;... ἠρώτησεν αὐτόν, ὑποκλίνων μέχρις ἐδάφους, ὁ θυρωρὸς ὃν εἶχε δαρεῖσθαι ἐπὶ τῇ περιστάσει τὸ ἕκτον τμήμα τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας.

— Νὰ χαιρετίσω τὴν πριγκήπισσαν καὶ νὰ τῆς μεταδώσω μίαν παραγγελίαν ἐκ μέρους τῆς μητρὸς της. Εἶμαι ὁ ἰατρός Νικολσον.

— Κάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ θυρωρὸς. Ὁ κύριος ἀναμένεται. Ἡ κυρία πριγκήπισσα εἶνε εἰς ἐπισκεψὶν μιᾶς φίλης της καὶ διέταξε νὰ σὰς ὀδηγήσωμεν ἄμα ἔλθετε παρ' αὐτῆ. Ἐντὸς πέντε λεπτῶν ἢ ἄμαζα θὰ εἶνε ἐτοιμῆ.

Ὁ Νικολσον μόλις εἶχε προφθάσῃ νὰ παρατηρήσῃ μετὰ θαυμασμοῦ εἰκόνας τινὰς τοῦ προθαλάμου, διότι ἦτο γνώστης τῆς ζωγραφικῆς, ὅτε προσεκλήθη ν' ἀναβῆ εἰς τὸν δῖφρον, ἐφ' οὗ ὁ θυρωρὸς ἔλαβε θέσιν πλησίον του χωρὶς νὰ τοῦ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν.

— Ἀστεία συνήθεια!, ἐσκέφθη ὁ Νικολσον. Ἦμπορούσε νὰ καθῆσθαι καὶ μπροστὰ μου φαίνεται!...

Περὶ τὸν νὰ εἶπω ὅτι μετὰ ἐν τέταρτον ὁ αὐτοκαλούμενος δόκτωρ Νικολσον εὕρισκετο ἐν τῇ καλλιτέρᾳ, δηλαδὴ ἐν τῇ ἀσφαλεστέρᾳ εἰρκτῇ τῆς Πετρούπολεως, ὅπου ἂν ἀνεμένετο παρά τινος ὁ τις οὕτος βεβαίως δὲν ἦτο βεβαίως ἡ πριγκήπισσα.

Ἐντὸς εἰδους τινὸς αἰθούσης σκυθρωπῆς, πλήρους ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων πανόπλων ὡς ἐπὶ μάχῃ, ἄτομόν τι, ἄγνωστον αὐτῷ καὶ ὅπερ ἦτο ὁ ἴδιος ὁ πρίγκηψ, ἤρχισε νὰ τὸν ἐξετάζῃ μετὰ τοιαύτης ἐλλείψεως ἀβρότητας καὶ φιλοφροσύνης ὥστε ὁ δυστυχῆς Νικολσον, μὴ συνειδησένος, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ ὑποφέρῃ.

— Αὐτὸ εἶνε ἀτιμία!, ἐκραύγαζε κινούμενος ὅλος. Ἐρχομαι ἀπὸ τὸ Παρίσι σήμερα τὸ πρῶτ ἀκριβῶς. Δὲν εἶπα τρεῖς λέξεις ἀκόμη εἰς κανένα καὶ μόλις παρουσιάζομαι εἰς τῆς πριγκήπισσης μὲ συλλαμβάνουν ὡς κλέπτῃν!

— Γνωρίζεις τὴν πριγκήπισσαν; ἠρώτησε ψυχρότατα ὁ πρίγκηψ.

— Ἄν τὴν γνωρίζω! Ἀλλὰ σχεδὸν τὴν εἶ-

δα νὰ γέννηται! . . . Νὰ ἡ ἐπιστολὴ τῆς μη-
τρὸς τῆς, χήρας ἐνὸς μεγάλου στρατηγοῦ . . .
Ἐξ ἄλλου, εἶμαι πολίτης ἀμερικανὸς καὶ δια-
μαρτύρομαι! . . .

— Ψάξτε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον μὲ προσοχὴν,
διέκοφεν ὁ πρίγκηψ χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἀκούει.

Οὐδὲν τὸ ὑποπτον εὐρέθη ἐπὶ τοῦ Νικόλσον,
οὐδὲν, εἰμὴ μόνον μία θήκη μικρὰ μετ' ἐπιμε-
λείας τυλιγμένη... Ἄν ἦτο σατανικὸν τι, κατα-
χθόνιον τι μηχανήμα! . . . Ὅσα ἔπρεπε νὰ ὁμο-
λογήσῃ κανεὶς ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φιέσκη
ἡ ἐπιστήμη τοῦ νὰ φέρῃ τις ἐφ' ἑαυτοῦ καταχθό-
νια μηχανήματα ἔκαμε τρομερὰς προσόδους! . . .

Μηχανικὸς τις τῆς Σχολῆς τῶν Τορπιλλῶν,
προσκεκολλημένος εἰς τὸ ὑπουργεῖον δι' ἀναλό-
γους περιστάσεις, ἔλυσε τὸ δέμα μετ' ὄλων τῶν
ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὀριζομένων προφυλάξεων.
Τὸ μεγαλειότερον μέρος τῶν παρισταμένων ἐλά-
χιστα ἦσαν θαρραλέοι καὶ πάντες ἀνέμενον φρι-
καλέαν τινα ἐκρήξιν... Ἀλλὰ τίποτε ἐκτακτον
δὲν ἔλαβε χώραν. Μόνον ὁ μηχανικὸς εἶχεν
ἐπὶ τῶν χειλέων παραδόξον τι μειδίαμα ὅταν
ἔτεινε τὴν θήκην ἀνοικτὴν πρὸς τὸν πρίγκηπα,
ὅστις ἐσπευσεν ἄλλως τε νὰ τὴν βάλῃ ταχέως
εἰς τὴν τσέπην του ἀφοῦ ἔρριψεν ἐπ' αὐτῆς τὸ
βλέμμα...

— Ὡστε λοιπὸν... εἶπε πρὸς τὸν Νικόλσον,
ὥστε... εἰσθε...

— Ὁδοντοκτὸρ ἀμερικανὸς, κύριε, καὶ πο-
λύβιαστικός μάλιστα... Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστρέψω
εἰς Παρισίους τάχιστα . . . Ἡ ἐργασία μου μοῦ
τὸ ἐπιβάλλει...

Μετὰ πέντε λεπτά, ὁ Νικόλσον ἦτο ἐκ νέου
ἐπὶ τοῦ διφραυ, ἔχων ὁμῶς τὴν φορὰν ταύτην ὡς
σύντροφον τὸν ἴδιον πρίγκηπα αὐτοπροσώπως,
ὅστις τῷ ἐδίδεν ἐξηγήσεις παντοιοτρόπως.

— Ἀλλὰ, ἔλεγε ταυτοχρόνως ὁ σύζυγος τῆς
ὠραίας Μαγδαληνῆς, πῶς γίνεται νὰ μὴν πα-
ρατηρήσω ποτὲ τίποτε; . . .

— Ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ ἀμερι-
κανὸς, ἂν παρετηρεῖτε τὸ παραμικρὸν, αἱ ὀδοντο-
στοιχίαι Νικόλσον δὲν θὰ ἤξιζαν τὴν φήμην των...

— Ὡστε τὰ δόντια τῆς πριγκηπίσσης...

— Ψεύτικα, πρίγκηψ μου, ψεύτικα. Νεωτάτη,
ἡ δεσποινὶς δὲ-Κοντρεμόν ἔπασε μίαν φορὰν ἀπὸ
τὸ ἄλογον καὶ ἔσπασεν ὅλην τὴν σιαγόνα τῆς.
Τῆς κατασκύεσσα τότε ἐν τῶν καλλιτέρων μηχαν-
ημάτων ἀπὸ ὅσα ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ χέρια μου.
Ἄλλ' ὅλα τὰ πράγματα χαλοῦν καὶ ἠρχόμουν
νὰ τῆς βάλω ἓνα καινούργιο κατὰ τὴν ἀπου-
σίαν σας...

Τὸ κοινὸν οὐδέποτε ἔμαθε τὸ συμβάν. Παρα-
τηρεῖται μόνον ἕκτοτε ὅτι ὁ πρίγκηψ δὲν εἶνε
ὅσον πρότερον ἐρωτευμένος μετὰ τὴν γυναῖκα του.

*Ὡ ἀνθρωπινὴ καρδιά!

(Léon de Tinseau)

M

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

~*~*~*~

Τοῦ ὀγδόου διεθνoῦς συνεδρίου τῶν Ἀσιανολόγων,
ὅπερ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου θὰ
συνέλθῃ ἐν Στοκχόλμῃ καὶ ἐν Χριστιανίᾳ, θὰ προε-
δρεύσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Ὁσκάρ. Εἰς τὸ συν-
ἔδριον τοῦτο προσεκλήθη νὰ πέμψῃ ἀντιπρόσωπόν του
καὶ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Ἐκ τῶν ἡμετέρων λο-
γιῶν θὰ μετάσχῃ αὐτοῦ ὁ καθηγητὴς κ. Π. Καρολιδης.

— Ἐξ Ἀθῶν μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, προτιθεμένη νὰ
ἐπισκεφθῇ τὴν ἐν Παρισίαις Παγκόσμιον ἐκθεσιν, ἀνε-
ψία τις τοῦ βασιλέως Καλακαούα, ἡ ἡγεμονίς Καλου-
κανί, ὠραιότητι νέα, τὴν ἡλικίαν δεκαπενταετίς. Εἶ-
ναι αὕτη θυγάτηρ τῆς περικαλλοῦς καὶ πλουσιωτάτης
ἀδελφῆς τοῦ Καλακαούα, τῆς ἡγεμονίδος Λικυλικί, ἡ-
τις πρὸ διετίας ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς τὸν κρατῆρα τοῦ
ἡφαιστείου Μασούνα Ἀόα, καὶ εὗρεν ἐν αὐτῷ τὸν θά-
νατον ὡς ὁ ἀρχαῖος Ἑλληὴν φιλόσοφος Ἰμπεδοκλῆς ἐν
τῇ Αἴτνῃ.

— Κατὰ στατιστικὴν τοῦ τμήματος τῶν φυλακῶν
τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, ὅλοι οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς
τῆς Ἑλλάδος κατάδικοι, ὧν ὁ παλαιότερος κατεδικάσθη
κατὰ τὸ 1868, ἀνέρχονται εἰς 5069. Ἐκ τούτων 241
εἰσι καταδικασμένοι εἰς ἰσόβια δεσμὰ, 1524 εἰς πρόσ-
καιρα, 1719 εἰς εἰρκτὴν καὶ 1385 εἰς φυλάκισιν. Αἱ
κατάδικοι γυναῖκες εἰσι καθ' ὅλον τὸ κράτος 69, ἐξ ὧν
7 εἰς ἰσόβια δεσμὰ, 15 εἰς πρόσκαιρα, 10 εἰς εἰρκτὴν
καὶ 37 εἰς φυλάκισιν.

— «Τὸ ἀνέκδοτον Κρόνβεργ» τοιοῦτον φέρῃ τίτλον τὸ
ἱστορικὸν δράμα τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὁσκάρ
Β', τὸ ὅποιον θ' ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς πολλῶν
γερμανικῶν θεάτρων κατὰ τὴν προσεχῆ ἡμερικὴν πε-
ρίοδον.

— Ὁ ἰαπωνικὸς τύπος βαίνει γοργῶς πρὸς τὴν πρό-
δον. Ἐν Τόκιω ἐκδίδονται τὴν σήμερον 215 ἡφημερίδες
καὶ περιοδικὰ, ἔχοντα ὀλικὴν κυκλοφορίαν 3675 321
φύλλων ἐν τῇ ἰαπωνικῇ πρωτεύουσῃ, 1631 827 ἐν
ταῖς ἐπαρχίαις καὶ 12 247 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

— Τὸ διεθνὲς ἰατρικὸν συνέδριον, συνελθὸν τελευταῖον
ἐν Βαρσιγκτῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὥρισε τόπον τῆς προ-
σεχοῦς αὐτοῦ συνόδου κατὰ τὸ ἔτος 1890 τὸ Βερολίνον.

~*~*~*~

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

~*~*~*~

Ἡ ψυχὴ ἐνὸς ποιητοῦ ἀνευρίσκει τὴν πόλιν καὶ
ἐν αὐτῇ τὴ ταπεινοτάτη πεζότητι ἡ ψυχὴ ἐνὸς πεζοῦ
ἀνθρώπου οὐδὲν ἀποδέχεται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑψη-
λοτάτης ποιήσεως.

*

Ἡ ὄνειροπόλησις αὕτη ἦν καλοῦμεν Ἐλπίδα,
ἀπαλλάττει ἡμᾶς ἐκ τῶν πραγματικῶν δεινῶν πολὺ
μᾶλλον παρὰ ἡ πραγματικότης ἐκ τῶν φανταστικῶν
δυστυχημάτων.

~*~*~*~

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Λογικὴ τῶν παιδιῶν.

- Μαμά, δὸς μου γάλα· δὲν ἔχω καθόλου.
- Πῶς δὲν ἔχεις; τώρα δὲν σοῦ ἔβαλα τὸσον;
- Μὰ ἐκεῖνο δὲν τὸ ἤπια ἐγώ, μοῦ τὸ ἤπιαν τὰ
παξιμάδια.